Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

JOHAN LUDVIG HEIBERG

APRILSNARRENE

MED OPLYSNINGER

VED

F. CHRISTENSEN OG AXEL SÖRENSEN

FJERDE UDGAVE

GYLDENDALSKE BOGHANDEL - NORDISK
FORLAG - KØBENHAVN OG KRISTIANIA
MDCCCCXXIII

JOHAN LUDVIG HEIBERG

APRILSNARRENE

ELLER

INTRIGEN I SKOLEN

VAUDEVILLE

MED OPLYSNINGER

UDGIVET AF DANSKLÆRERFORENINGEN

VED

F. CHRISTENSEN OG AXEL SÖRENSEN

FJERDE UDGAVE

GYLDENDALSKE BOGHANDEL - NORDISK FORLAG - KØBENHAVN OG KRISTIANIA
MDCCCCXXIII

HEIBERGS VAUDEVILLER*)

Den nyere danske Komedie er grundlagt af Holberg, der i Aarene 1722—25 skænkede os de fleste og bedste af sine Skuespil; men forskellige Omstændigheder, og da især Pietismen under Kong Kristian den 6te (1730—46), bevirkede, at Holberg først i sin Alderdom kunde fortsætte den saa ypperligt paabegyndte Gerning, og de Stykker, han nu skrev, staar i Lune og Friskhed ikke lidt tilbage for de Komedier, han forfattede i sine kraftige Manddomsaar. Efter Holbergs Død var der hele det attende Aarhundrede igennem kun faa, der som Forfattere af danske Komedier eller lignende Stykker tog Arbejdet op efter ham, og endnu færre, der evnede at yde noget, hvori der var virkeligt Lune. Naar vi minder om Wessels »Kærlighed uden Strömper«, Ewalds »De brutale Klappere« og »Harlekin Patriot«, P. A. Heibergs skarpe satiriske Lystspil og Olufsens »Gulddaasen«, har vi vist nævnt det betydeligste af dansk Komedie, der blev til i Tiden fra Holbergs Død til Oehlenschlägers Fremtræden, 1802. Medens nu Adam Oehlenschläger mægtigt genfødte vor alvorlige Poesi, saa det vedblivende i over to Aartier kun daarligt ud med den danske Komedie. Vel forsøgte Oehlenschläger sig ogsaa paa dette Omraade; men skönt han ingenlunde var uden Lune og har frembragt komiske Ting af blivende Værd — vi minder blot om ikke faa Steder i »Sankt Hansaftenspil« og »Aladdin« — var han dog ikke heldig som Lystspildigter, og heller ikke nogen anden Forfatter ydede i de første fem og tyve Aar af det 19de Aarhundrede et blot respektabelt dramatisk Arbejde af komisk Art. De faa danske Lystspil, der fremkom, var i Reglen flove, uvittige, stærkt sentimen-

*) Benyttet Litteratur: Th. Overskou »J. L. Heiberg og den danske Vaudeville«, Julius Clausen »Kulturhistoriske Studier over Heibergs Vaudeviller«, P. Hansen »Illustreret dansk Litteraturhistorie, 2. Udg.« o. a.

tale Arbejder, værdige Sidestykker til de tyske Lystspil, som man opførte i Oversættelser; Holberg spilledes nok, men kun en Gang imellem, naar man ikke havde andet. Da var det, at Johan Ludvig Heiberg ved sine Vaudeviller vakte nyt Liv i den danske Lystspildigtning.

Heiberg, der allerede för 1825 i forskellige dramatiske Arbejder havde vist, at han var i Besiddelse af et fint og lystigt Lune, havde under et treaarigt Ophold i Paris (1819—22) faaet megen Interesse for og vundet nöje Kendskab til den franske Vaudeville*), som dengang spilledes i Paris af ganske fortrinlige Skuespillere; og allerede paa den Tid fattede han Tanken om engang at forsoge noget lignende paa den danske Scene ved at forfatte Stykker, der yndefuldt og vittigt og med stærk Benyttelse af det musikalske Element behandlede Emner af det daglige Liv herhjemme. Desuden var Heiberg en varm Beundrer af den svenske Dig-

— ——

*) Da det maaske kunde interessere en og anden Læser at kende lidt til den franske Vaudeville, hidsættes Overskous Karakteristik af den. »Den franske Vaudeville er et lille, let udfort og fra Lokalforhold, Dagsbegivenheder eller private Situationer udgaaende Lystspil, hvori Effektreplikker og Vittigheder, ved hvilke Forfatteren især tilsigter at fremkalde lydeligt Bifald, bliver, for at komme klart og aandrigt frem, indklædt i en Strofe, som formes efter en bekendt Melodi og ender med en Pointe. Som Følge deraf afbrydes for det meste Dialogen, naar et saadant Effektsted kommer, og det udføres af de spillende — undertiden, for at det desto bedre kan opfattes, næsten talende — i et enkelt Vers, hvorpaa Dialogen atter indtræder. I den franske Vaudeville gælder det ved Valget af Musik især om at finde Melodier, som ret kan fremhæve Pointen; det er alene den, Forfatteren soger at göre Virkning ved, hvorfor der paa nogle Melodier, som ingenlunde er hverken smukke, nye eller originale, men udmærker sig ved at bære Ordene frem, slides saa stærkt, at de paa een Aften kan høres i flere Vaudeviller. Det er sjældent, at en Melodi anbringes, blot fordi den i sig selv er behagelig, medmindre der ved Situationen eller en Tekst, som er imod dens Karakter, kan gives den en parodisk Effekt. Flerstemmige Numre forekommer næsten aldrig.« Oprindelsen til Ordet »Vaudeville« er omtvistet. I Almindelighed siges det at komme af »Val (Flertal: Vaux) de Vire«, Viredalen, en Dal i Normandiet, hvor der i Slutningen af det 14de Aarhundrede boede en Møller, der forfattede livlige Sange, indeholdende Skildringer af Folkelivet. (Jfr. Dansklærerforeningens Udgave af Wessels Kærlighed uden Strömper 5te Udg. S. 116.)

ter Bellman (1740—95), i hvis Sange Musikken og Ordene har indgaaet en saa nöje Forening som vel tænkeligt, og som i sine Digtninge har givet livlige Billeder af det svenske Folkeliv, som det paa hans Tid rörte sig i den fri Natur. Han er lystig og overgiven, men altid fuld af Ynde, og stemningsfulde Naturskildringer og en dyb Vemod vækker hos ham tidt Alvoren midt i Lystigheden. Hans Digtninge har Heiberg selv kaldt Vaudeviller uden for Scenen, og de har haft deres Del i den danske Vaudevilles Tilblivelse.*) Heiberg, Hertz og navnlig Hostrup har laant Melodier fra Bellman, der især paa den Maade er blevet kendt hos os, hvor mange saaledes kender bellmanske Melodier uden selv at vide af det.

Maaske det dog havde varet længe, for Heiberg havde udført sin Plan: men da var det, at i Forsommeren 1825 et tysk Skuespillerselskab opførte det lille Sangspil »Die Wiener in Berlin« her i København med Mlle. Pohlmann, en Hamburgersangerinde, i Hovedrollen. Dette Stykke blev, skønt det blev spillet paa et fremmed Sprog og den Virkelighed, det gav et Billede af, var de allerfleste af Tilskuerne ubekendt, dog — navnlig paa Grund af den ypperlige Benyttelse af Musikken — modtaget med stort Bifald, og Heiberg bestyrkedes herved i sin Tro paa, at en d a n s k Vaudeville, der fremstillede hjemlige, for Tilskuerne bekendte Forhold, maatte have de bedste Udsigter til at göre Lykke. Han fandt et passende Emne og begyndte paa Udarbejdelsen af sin første Vaudeville »K o n g S a l o m o n o g J ö r g e n H a t t e m a g e r«.

Næppe rygtedes dette, för man — ikke mindst blandt det kongelige Teaters Skuespillere — dels af Mangel paa virkeligt Kendskab til Vaudevillen og af Fordom, dels ogsaa af personlig Uvilje mod Heiberg i höje Toner begyndte at raabe op om, at Vaudevillen var et »Göglespil, der, hvis det fik Fodfæste, vilde blive den originale Komedie (hvis Beskaffenhed vi nylig har hørt om) til Fordærvelse«. Selv Teaterdirektionen blev ængstelig. Denne bestod dengang af fire

---

*) Da Ploug i 1843 i det skandinaviske Selskab havde talt historisk om Bellman, og Heiberg derefter skulde give en æstetisk Karakteristik af ham, sluttede Ploug sit Foredrag saaledes: »Jeg behøver ikke at minde Dem om, h v e m det er, vi Danske skylder det første Bekendtskab med vort Broderfolks store Digter, hvem der har henledt vor Opmærksomhed paa hans Fortrin og aabnet vore Ører for mange af hans smukkeste Melodier; h v e m der endelig af hans Sange har taget Motivet til at skabe os en ny, national Digtart; thi h a n — har efter mig Ordet.«

Medlemmer, af hvilke K. L. Rahbek især meget ensidigt og fordomsfuldt bekæmpede Vaudevillen som »Göglespil«. Men Jonas Collin*), der ogsaa var Medlem af Direktionen, og som var blevet tilforordnet denne med det særlige Formaal at bringe Orden i Teatrets Pengevæsen, mente, at Vaudevillen dels vilde trække Hus, dels, naar den blev virkelig digterisk behandlet, maatte have sin Berettigelse saavel som enhver anden dramatisk Digtart, og krævede, at Vaudevillen skulde frem, for at Publikum selv kunde faa Lejlighed til at dömme. Endnu vaklede de andre Direktører; men saa erklærede Collin resolut, at han var villig til offentligt at paatage sig Ansvaret for Vaudevillens Indførelse paa den danske Scene, og dermed var dens Fremkomst sikret.

Men Vaudevillens og Heibergs Modstandere vedblev at bearbejde Publikum. Da Teaterpersonalet havde lært »Kong Salomon og Jörgen Hattemager« at kende paa Prøverne, hed det sig snart, at dette Stykke, selv som Vaudeville betragtet, var slet og smagløst, og der fremkom Indvendinger, der ikke giver dem, man i sin Tid gjorde imod »Peder Paars«, meget efter. Stykkets Handling er saaledes henlagt til Korsør, og der satiriseres i det over Skrøbeligheder, som Folk i Almindelighed, særlig naar de bor i Smaabyer, er tilböjelige til at have, men som Heiberg naturligvis aldrig særlig har villet paadutte de brave Folk i Korsør, og dog hed det sig, at han havde fremstillet disse som »Idioter«. (I selve Korsør tog man forresten overlegent paa Sagen og opførte Stykket ved en Privatforestilling til Indtægt for Byens fattige.) Fremdeles opholdt man sig over, at Heiberg havde givet en fattig Jøde, der i Stykket paa Grund af Navnelighed bliver antaget for en bekendt Rigmand, Navnet R o t h s c h i l d. Dette skulde ikke alene være utaknemmeligt mod den dalevende Baron Rothschild, der dog havde skaffet Danmark et stort, fordelagtigt Laan, men kunde endogsaa blive farligt for Landet, »da det var muligt, at Baronen vilde straffe denne Kaadhed med Ødelæggelsen af Danmarks Pengevæsen«. Hvor taabelig Indvendingen end var, maatte Heiberg dog tage den til Følge og forandre Navnet til »Goldkalb«.**). Endelig var man bange for, at Direktionen, ved at en Mosait blev komisk behandlet

---

*) Daværende Etatsraad Jonas Collin var en Mand, der i de mange indflydelsesrige Stillinger, han beklædte, paa mange Maader ved sin Dygtighed og Energi fremmede vor Udvikling, baade i materiel og aandelig Henseende. Han var bl. a. en af de første, der varmt tog sig af H. C. Andersen.

**) Heibergs Moder siger i et Brev: »Kongen selv forlangte at læse Stykket, inden det blev opført; men saasom han i

paa Scenen, skulde faa Skyld for at ville haane den jødiske Nation. Det var jo kun seks Aar, siden Jødefejden havde fundet Sted, og der var da ogsaa dem, der efter Opførelsen var misfornöjede over, at den jødiske Nation var blevet latterliggjort.

Den 28nde November 1825 opførtes saa »Kong Salomon og Jörgen Hattemager«. Spændingen i Teatret var stor, og henimod Stykkets Slutning havde der samlet sig en Mængde Mennesker uden for Teatret for at erfare Udfaldet. Först var Publikum tvært; selv om man fandt noget i Stykket morsomt, vilde man dog ikke lade sig mærke med det; det hed sig jo, at Stykket var smagløst, og det var da rædsomt, om Folk fik at se, at man syntes om det smagløse. Men efterhaanden toede Tilskuerne op; de yndefulde og muntre Sange og det friske Lune vandt Sejr, »Teatrets udmærkede Skuespillere viste deres Glæde over ligesom at have genfundet den danske Komedie«, og ved Stykkets Slutning lød der et langt og enstemmigt Bifald. Stykket blev opført 10 Gange paa 22 Forestillingsaftener for aldeles fuldt Hus, og Sangene af »Kong Salomon og Jörgen Hattemager« horte man overalt, i fine Selskaber og paa Gaderne. I en af de samtidige Aviser siges der: »Tilløbet til Opførelsen (af »Kong Salomon«) er vedvarende saa stærkt, at uagtet det er spillet en halv Snes Gange, blev samtlige Billetter til den Forestilling, der i Söndags gaves af samme, allerede seks Dage forud aldeles udsolgt; ja Billetterne til samtlige Loger solgtes allerede i den förste Time efter, at der var lukket op, og mange, som attraaede Loger, maatte derfor gaa bort med uforrettet Sag.« Stykket udkom i Trykken samtidig med dets Opforelse; förste Oplag blev udsolgt i Løbet af to Dage, og i Begyndelsen af 1826 forelaa det allerede i tredje Oplag. Kritikken i Bladene indtog derimod en kølig, ja vel endogsaa fjendsk Holdning mod Vaudevillegenren. Dens Modstandere havde spaaet, at Folk ikke vilde kunne holde ud at se »Kong Salomon og Jörgen Hattemager« til Ende, og de forklarede nu, at Grunden til, at Stykket havde gjort saa stor Lykke, var det udmærkede Spil. Nu blev Stykket ganske vist, som sagt, udmærket spillet; men Heiberg havde dog allerede dengang, som ofte senere, Grund til at beklage sig over Skuespillerne; thi vel har den komiske Skuespiller Lov til at boltre sig i sit Lune, naar dette sker inden for de Grænser, Rollen selv sætter, og med S m a g: men denne sidste Fordring maatte

---

Sandhed er den fornuftigste af dem alle sammen, morede han sig derover og lod Direktionen sige, at han selv vilde se det, förste Gang det blev opført.«

Heiberg ogsaa bestemt fastholde, da Vaudevillerne, trods den ubundne Munterhed, helt igennem skulde være undergivne Skønhedens og Yndens Love. Adskillige af Skuespillerne spillede imidlertid allerede i »Kong Salomon og Jörgen Hattemager«, som om i Vaudevillen Ævred var fuldstændigt opgivet og man i den kunde tillade sig alle mulige Kaadheder.*)

Men den Lykke, Heibergs første Forsøg havde gjort, var nær blevet skæbnesvanger for Vaudevillen. Da Frederik den 6te havde været meget fornöjet med Stykket, henvendte flere betydelige Mænd fra de höjeste Kredse sig til Heiberg og anmodede ham om at forfatte en ny Vaudeville, der kunde opføres paa Kongens Fødselsdag, d. 28nde Januar. Heiberg gav et Løfte, som han ikke ansaa for bindende, men som dog blev opfattet saaledes, og han maatte derfor give sig i Lag med Arbejdet. Tiden var ham kun knapt tilmaalt, og den Omstændighed, at Handlingen i Stykket skulde sættes i Forbindelse med den Anledning, i hvilken det gaves, vanskeliggjorde Opgaven. Stykket, der efter Kongens Fødselsdag blev kaldt »Den 28nde Januar«, gjorde heller ikke videre Lykke og er vel — skönt Heiberg selv kaldte det »en Vaudeville af finere Art end de andre« — det svageste af hans Sangspil. Hvad der ikke bidrog lidt til, at Stykket ikke slog an, var, at tre af Teatrets Skuespillere havde efterlignet bekendte kobenhavnske Originaler. »Foersom kopierede den for sine flittige Besog i alle Byens Kirker og for sin originale Klædedragt bekendte Justitsraad Hjorthöj, ogsaa kaldet Höjmesseraaden, Stage den afdøde Skuespiller Quist, og P. Holm den saakaldte »evige Smed« i Store Kongensgade«. I første Öjeblik vakte det ganske vist Jubel; men da Folk fik tænkt sig om, forargedes de, og baade Heiberg og Vaudevillen maatte undgælde for Skuespillernes Smagløshed, og Modstanderne i Pressen hoverede. Selvfølgelig fremkom der ogsaa Parodier paa Heibergs første Vaudeviller: »Hvaddevillerne eller Komedie-Sjovernes Jubilæum; Vaudeville i to Optog af Hendrik

---

*) Ved første Forestilling lod den store Skuespiller Dr. Ryge, der spillede Goldkalb, denne stjæle en Sølvske, hvilket Træk aldeles ikke passede til Forfatterens Skildring af den skikkelige Jøde, og ved en af de følgende indflettede han i den Vise, der synges ved Punchebollen, et yderst flovt, selvlavet Vers i Stedet for Heibergs og raabte efter hvert Vers: »Hep! Hep! Hep!« Dette Smæderaab mod Jøderne, der var blevet brugt under Jødeforfølgelsen faa Aar i Forvejen, var det jo meningsløst at lade en Jøde selv bruge i et lystigt Lag som Udtryk for Gemytlighed.

Christiansen, Kontorist« (ɔ: C. H. v. Holten), samt: »Vandgrød og Surmælk og Surmælk og Vandgrød af Jörgen Nielsen, Fuldmægtig« (ɔ: J. C. Lange). I »Hvaddevillerne« synges der:

Borgermænd med Flid kopieres,
Embedsstanden ligervis;
Publikum nu selv ageres,
Godtfolks Rygte er til Pris.

Derfor kaldes Hvaddeville
saadan Stykker, som jeg tror.
Hvad de vil, de kunne spille;
hvilke Folk og hvilke Ord.

Stykket slutter med, at samtlige Sjovere holder Fest, idet de synger:

Vort Teater Dag for Dag
smigre Akselstadens Smag!
Leve Vaudeviller!

Men Heiberg havde allerede en ny Vaudeville under Arbejde, der snart skulde bringe ham Oprejsning for det halvvejs tabte Slag. Ved en Aftenunderholdning d. 12te Februar 1826 havde den udmærkede komiske Skuespiller C. N. Rosenkilde og en lille Pige fra det kongelige Teaters Balletskole Johanne Louise Pætges saa ypperligt og med saa stort Bifald fremstillet Poul Møllers »Hans og Trine« (en komisk Samtale mellem en halvvoksen Skoledreng og Skolepige, optrykt i denne Udgave efter Indledningen), at Heiberg fik stor Lyst til at lade disse to Figurer indtage en fremtrædende Plads i en Vaudeville, som han vistnok allerede havde Planen til. Det Emne, han havde valgt, var Fremstillingen af de Fataliteter, der rammer forskellige til en Pigeskole knyttede Personer den 1ste April, og dermed forbandt han saa en satirisk Skildring af den Humbug, der klæbede ved adskillige af Datidens Pigeinstitutter. Med stor Lyst og Iver arbejdede Heiberg paa Vaudevillen, der blev opført endnu i April Maaned i samme Sæson under Titlen »A p r i l s n a r r e n e e l l e r I n t r i g e n i S k o l e n«.

Atter blev Vaudevillens Modstandere allarmerede, og de fik nu Undsætning af Institutbestyrere, Lærere og Lærerinder, der forargedes over, at den frække Vaudevilleforfatter end ikke undsaa sig ved at føre Skolen frem paa Brædderne, saa Eleverne kunde sidde i Teatret og le af deres Lærere og Lærerinder; der nævnedes nemlig »adskillige Institutter og mere end fire Gange saa mange Bestyrere og Lærere, som der var Personer i Stykket, hvilke Forfatteren havde haft

for Öje og fremstillet i afskyelig Karikatur«. Ogsaa Teaterdirektionen havde været betænkelig. Rahbek forlangte, at den Scene, hvor »de kryber i Kurven«, skulde forandres, og fandt enkelte Udtryk uanstændige. Men Collin reddede atter Situationen. Heiberg havde skrevet til ham: »Hvis Stykket blot er saa heldigt at vinde Deres Bifald, Hr. Etatsraad, saa er jeg ganske rolig for dets Skæbne, thi jeg ved og har set, at en M a n d i Direktionen er stærkere end alle Börn i og uden for den.« — — Da Stykket blev opført for første Gang, var Oppositionen selvfølgelig til Stede i Teatret: men straks i Begyndelsen af Stykket sang den 13aarige Jfr. Pætges saa henrivende den smukke lille Sang: »Der er i Himlen en Dreng saa smuk«, at hun vandt stærkt Bifald, og Stykkets mange morsomme Scener havde allerede fuldstændigt vundet Publikum og sikret Heiberg Sejren, da Rosenkilde midt i Stykket kom ind paa Scenen og gav et saa livagtigt og ypperligt Billede af en opløben københavnsk Skoledreng, at han vakte en umaadelig Jubel. Da Stykket var til Ende, og Jfr. Pætges som Trine traadte frem for at synge Slutningsverset, hilstes hun til Publikums egen Overraskelse, fordi en saadan Hyldest dengang var noget ganske nyt, med stærkt Bifald, og efter Tæppets Fald lød der længe vedholdende, stormende Bifald. Pressen dömte »Aprilsnarrene« noget mildere end »Kong Salomon«.

»Ved nogle af mine tilfældige Forbindelser har jeg«, siger Heiberg selv, »faaet en Del Efterretninger om de simplere Pigeinstitutters Indretning her i Staden, og jeg tör smigre mig med at have skildret dem efter Naturen, men netop dette vil maaske opirre adskillige mod Stykket. Det vilde være ubilligt at nægte, at disse Indretninger i det hele gör Nytte, ja de er maaske nødvendige som Surrogater for den sande Opdragelse i den Cikorieperiode, hvori vi lever. Men vist er det paa den anden Side, at de ogsaa indeholder et komisk Stof, i det mindste de af dem, som ikke svarer til deres Bestemmelse, og det bör vel ikke være den komiske Digter forbudet at fremstille dem fra denne Side. Hvis det har lykkedes mig at opfatte det komiske Synspunkt af denne Genstand og lægge Sandhed i Fremstillingen, saa tör jeg haabe at have skrevet et Stykke, som er mere end Farce, en lokal dansk Komedie, og saa holbergsk, som Jörgen Hattemager kan være Kong Salomonsk.«

At Heibergs Satire har været berettiget, fremgaar bl. a. deraf, at der i Samtidens Presse fremkommer Udtalelser mod Datidens Skoler, især Pigeinstitutterne. I et Blad fra 1831 siges der: »Knibske Smaapiger skulle nu behandles som voksne Damer, og kaade, næsvise Drenge som Junkere. Et eneste Barn kan nu om Stunder anstikke en hel Skole, og

Læreren og Lærerinden maa oftest taale de største Ubehageligheder, for at ikke Barnet skal klage sig hjemme for Fader eller Moder, og disse da straks sende det i en anden Skole; thi der er jo Skoler nok.« — Et andet Blad klager over selve Undervisningsmetoden, særlig over Sprogundervisningen. — I en Artikel, der er betitlet: »Om den Skik i vore Undervisningsinstitutter at give Nytaars- og Fødselsdagsforæringer samt et Forslag i den Anledning«, siges bl. a.: »I vore fleste Undervisningsinstitutter har man indført den Skik, at Börnene (eller rettere deres Forældre, thi det er disse, som betaler det), skal give Lærere og Lærerinder Nytaarsgaver og Fødselsdagsforæringer, hvilke stundom ikke er saa ubetydelige. — — Höjst skadeligt er det, naar sligt anses som en Forpligtelse, hvilken ej tör overskrides, uden at Barnet derved udsættes for skødesløs eller haard Behandling. — Desværre bliver vel mangen Institutlærer saa slet aflagt, at Bestyreren nødes til at se igennem Fingre med denne og andre Misbrug. Ofte er slige Foræringer af temmelig Betydenhed, og den, som ikke vil ringeagtes og tilsidesættes, maa bide i det sure Æble, hvor lidet hans økonomiske Stilling end sætter ham i Stand til at udrede slige Udgifter.«

I den følgende Sæson 1826—27 indleverede Heiberg »Recensenten og Dyret« til Teatret, og atter fik Bysnakken travlt. For det første forargedes man over, at Heiberg i dette Stykke havde fremstillet Dyrehavsbakken med dens Gögl paa den kongelige danske Scene, og dernæst sagdes det for vist, at han i Hovedpersonen, Trop, havde givet en karikeret Fremstilling af en af Hovedstadens daværende Kritikere. Denne Mand hed Proft og var en elendig Smörer, der i sit Blad »Konversationsbladet« med stor Flothed og paa en affejende Maade udtalte sine Domme om alt muligt og i sin Optræden var en »næsvis Modelaps«. Der var i Virkeligheden ikke mindste Lighed mellem ham og den skikkelige gamle Fyr Trop; men Proft havde »i Smagens Navn« angrebet Heiberg, og Folk holdt haardnakket paa, at Trop skulde være Proft. Opførelsen var nu ganske vist en Overraskelse for Publikum: man saa jo nok, at den gamle Trop ikke havde megen Lighed med den bekendte Laps Proft; men i Stedet for at glæde sig over den Komik og Poesi, Stykket indeholdt, sad Publikum skuffet og tvært. Denne Stemning fik Indflydelse paa Skuespillerne, og da Stykkets Slutning desuden var noget langtrukken, var Stemningen i Publikum efter Tæppets Fald meget mat; »en saa dorsk Stemning under en Opførelse kunde ingen mindes«. En af Datidens mest ansete Kritikere, der bl. a. havde følt sig forarget over, at der paa Scenen blev knaldet med en Pisk under Beriderskens Sang, brød fuldstændig Staven over dette »urimelige og trivielle« Stykke.

Vaudevillens Modstandere jublede dog for tidligt over deres Sejr. Heiberg anmodede Teaterdirektionen om i nogen Tid ikke at opføre »Recensenten og Dyret«, og i tre Maaneder blev der overhovedet ingen Vaudeviller givet. Men i denne Tid udarbejdede og udgav Heiberg sin fortræffelige Afhandling »Om Vaudevillen som dramatisk Digtart og om dens Betydning paa den danske Skueplads«, hvori han dels søgte at vise Folk, hvor elendigt det stod til paa Skuepladsen, dels udviklede, hvad en Vaudeville burde være, og forsvarede Vaudevillen som Digtart, samt bestemt tilbageviste Beskyldningen for at have indført private Personer paa Scenen. Denne Afhandling blev meget læst og meget omtalt, og i det hele og store gik Publikum ind paa Forfatterens Forsvar for Vaudevillen. Da »Recensenten og Dyret« saa senere i Sæsonen atter blev opført med forkortet Slutning, fik Stykket en helt anden Modtagelse; Publikum mødte nu i Teatret uden Fordomme og morede sig ypperligt over Stykket, der i Resten af Sæsonen blev spillet hyppigt og for fuldt Hus. Kritikken maatte opgive Publikum og erklærede blot, at Stykket var »den danske Skueplads baade som et k o n g e l i g t Teater og som en æ s t e t i s k Kunstanstalt a l d e l e s u v æ r d i g t«.

Heibergs senere Vaudeviller blev alle modtaget med stort Bifald, og endnu den Dag i Dag hører hans Vaudeviller til de mest spillede Stykker paa Det kgl. Teater. 1827 fremkom »E t E v e n t y r i R o s e n b o r g H a v e«; Musikken er af Weyse og Stykket vel nærmest en Operette. Samme Aar opførtes »D e u a d s k i l l e l i g e«, hvori Heiberg skarpt satiriserede over de lange Forlovelser, der jo siges at være særlig ejendommelige for os Danske. 1830 opførtes »K o g e H u s k o r s«, 1833 »D e D a n s k e i P a r i s« og 1836 »N e j«, »et Mesterstykke af dramatisk Komposition i den lille Stil«, hvori Heibergs Hustru — den tidligere nævnte Johanne Louise Pætges, hvem han efter eget Sigende havde gjort sin første Kærlighedserklæring med »Aprilsnarrene« — med saa stort Talent udførte den kvindelige Hovedrolle. — At de Forfattere i vor Litteratur, der stod den hele heibergske Aandsretning fjernt, som f. Eks. Hauch og Blicher, udtalte sig alt andet end sympatetisk om Vaudevillen og den Lykke, den gjorde hos Publikum, kan ikke undre os. Men sikkert har ikke alene det store Publikum, men ogsaa den største Del af de virkelig dannede kunnet slutte sig til de Ord, som en fintdannet Dame, Novelleforfatterinden Louise Hegermann-Lindencrone, udtalte i Breve til P. Hjort: »Jeg kan ikke nægte, at jeg finder hans Vaudeviller meget nationale. Hos Heiberg er alt som grebet ud af Livet, spejltro Billeder, Portrætter, til hvilke der vrimler af Originaler — som ogsaa have følt sig trufne.

Karakterne i »Recensenten og Dyret« forekommer mig saa sanddru opfattede, saa træffende og levende, at Holberg, hvis han endnu var til, kunde have fundet et aandeligt Slægtskab med sine, kun anderledes paaklædte efter Nutidens Smag.«

Det varede ikke længe, för Heiberg fik Efterfølgere, der, med Bevarelse af deres Selvstændighed, fulgte i det af ham angivne Spor, og i det hele taget kan man sige, at der ved Heibergs Vaudeviller kom nyt og frodigt Liv i den danske Lystspil- og Komediedigtning: vi behøver blot af de samtidige og efterfølgende Forfattere at nævne Hertz og Hostrup —. Men ikke alene Lystspillitteraturen nød godt af Vaudevillerne; de bidrog overhovedet til Smagens Udvikling og Forædling, og de bevirkede, at mange dannede, der hidtil havde holdt sig borte fra Teatret paa Grund af dettes elendige Tilstand, nu atter søgte derhen. Heiberg siger selv, at han, da »Kong Salomon og Jörgen Hattemager« var nyt, paa Gader og andre offentlige Steder blev tiltalt af Folk, han aldrig havde set, men som takkede ham, fordi han endelig havde givet dem Anledning til at more sig i Teatret.*) Men at den Omstændighed, at Smagen i det hele udvikledes og de mere dannede atter fik Interesse for Teatret, ogsaa maatte faa Indflydelse paa den alvorlige Poesis Udvikling, kan næppe bestrides.

Endnu staar tilbage, at vi bliver lidt nöjere bekendte med Heibergs Opfattelse af, hvad en Vaudeville er. Den er da et fordringslost Stykke, der tager sit Emne fra det daglige Livs Forhold og Forviklinger, som det særlig opfatter og skildrer fra den komiske Side, skönt ogsaa Kærlighedsforhold, det naive og selv det rörende behandles i Vaudevillen. Det ligger i Vaudevillens lette, flygtige Natur, at den ikke saa grundigt og nöje gör Rede for Handlingens Gang og Udvikling som Komedien, ligesom Personerne ikke skildres saaledes i alle Karakterens Enkeltheder som for Eksempel Jeppe paa Bjerget, Jacob v. Thyboe, Erasmus Montanus o. a. i Holbergs Komedier. Der gives saa at sige kun et Udkast til, en Skitse af Personen, og det maa saa blive Skuespillerens Sag at udarbejde dette nöjere og lade Skikkelsen træde lyslevende frem for Publikum. Men det mest karakteristiske for Vaudevillen er dog den nöje Sammenhæng af Dialogen og Musikken: »en tæt Forening af Ord og Toner« (Heiberg).

*) »Af Folk af de lavere, handlende, Klasser modtog jeg Taksigelser, fordi min Vaudeville ogsaa til deres Profit lokkede fremmede fra Provinserne til Hovedstaden«.

(Heiberg).

Dialogen gaar i Vaudevillen af og til over i Sang, og det gælder da for Digteren om at vælge saadanne Melodier, der nöjagtigt svarer til Stemningen paa det paagældende Sted, og som lader de Ord, hvortil de er knyttede, komme til deres Ret; Musikken er nemlig i Vaudevillen t j e n e n d e og skal kun bevirke en fyldigere og inderligere Tilegnelse af Ordene. Endelig skal Vaudevillen være simpel og fordringsløs; »jo större Ophævelser der göres, desto mere tro Tilskuerne sig berettigede til at vente, og de kunne da let forledes til at vente Ting, som Vaudevillen ikke kan præstere . . . en Vaudeville bör saaledes ikke have noget stort Omfang og ikke fordre store teatralske Anstalter« (Heiberg). Af dette vil det fremgaa, at en Vaudeville for at komme til sin Ret maa ses opført paa et Teater; men selv om man ikke har Lejlighed til det, vil man dog, hvis man har lidt musikalsk Sans, kunne bøde noget paa Savnet ved at skaffe sig Kendskab til de i Vaudevillen anvendte Melodier. Vi henleder derfor Opmærksomheden paa, at mange af Heibergs Vaudeville-Melodier findes i Erik Bøghs Samling af danske Vaudevillesange.

Hans og Trine.

(Af Poul Møller: Scener i Rosenborg Slotshave.)

HANS.
Skönne Sol for alle Sole!
Lille Trine! søde Glut!
I er kommet snart fra Skole
i Fru Planes Institut.

TRINE.
Hun har Gigt i Hals og Hoved,
derfor fik vi Lov i Dag.

HANS.
O, saa være Himlen lovet!
Vi kan tales ved i Mag.
Nys jeg er fra Reitzel kommen,
og en nysselig Roman
har jeg her i Tröjelommen,
som vi sammen læse kan.

Den er om to unge Hjerter,
som man skiller ad ved List:
Efter mange bitre Smerter
gifte de dem dog til sidst.

TRINE.
O, unævnelige Glæde!
Søde Hansemand, betænk,
hvor vi skal tilsammen græde;
sæt dig ned paa denne Bænk!

HANS.
Hvilket Levned dog mig venter,
naar jeg bliver rigtig stor
og som Brud til Kirken henter
dig, min rare Trinemor!

TRINE.
Da du ikke bærer Tröje,
skal som Karl for Altret staa
for din Haand i min at föje
med to Alunshandsker paa.

HANS.
Vi vil da med Topper age.

TRINE.
Jeg vil gaa med ægte Sjal.

HANS.
Ferier alle Livets Dage!

TRINE.
Hver en Nat Musik og Ball
Jeg med tapre Officerer
fører op hveranden Dans.

HANS.
Barstens ikke du fikserer
din ulykkelige Hans!
Hvor i Gaar mit Hjerte brændte:
du med voksne Piger gik,
ved din Ven du ikke kendtes,
gav ham ej engang et Nik!

Da forlod mig mine Kræfter,
jeg som død i Skolen sad,
til i Aftes sad jeg efter
og fik ingen Middagsmad.
Hver en Lærer gav mig Sekser,
kun til Trine stod min Hu;
jeg fik Bank for mine Lekser,
saa jeg foler det endnu.
Trine saa mig — træf mig, Flamme! —
ej engang det mindste Nik!

TRINE.

Men jeg maatte mig jo skamme,
som et Ærkesvin du gik:
I din Tröje var en Flænge,
ingen Puld var i din Hat;
thi du slaas med slemme Drenge
som en vilter Abekat.

HANS.

Trine! vilde du mig favne,
hvis jeg som en Nidding stod,
hørte tavs paa Øgenavne
og det hævned ej med Blod?
Jeg blev kaldt Hans Pandekage!
Hvilken ærerörig Snak!
Aldrig jeg i mine Dage
saadant i min Lomme stak.

TRINE.

Stedse jeg forgæves retter
paa din megen Uforstand.
Vist en Pind jeg for det sætter,
om du blive skal min Mand.
Du har mange slemme Laster,
ej den allermindste Pli,
dine Penge bort du kaster
til unyttigt Slikkeri.
Mig du intet vil forære,
ej engang en Appelsin!
Den maa mer opmærksom være,
som har Lyst at kaldes min.
Mange Piger paa min Alder
kan med voksne Herrer gaa,
som sig deres Kærest kalder,
og af hvem de Ringe faa.

Løjtenanter og Studenter
og deslige Folk af Stand,
mens jeg Tosse gaar og venter
paa en snavset Buksemand.
Tidt de køre dem i Kane,
naar de gaa fra Institut.

HANS.
Smukt du lærer hos Fru Plane,
du, som var saa rar en Glut!

TRINE.
Hans kan se sig om en anden;
thi med os er det forbi.

HANS.
O, jeg skyder mig for Panden!
Ha, uhørt Bedrageri!

TRINE.
Nu far vel, Hans Pandekage!

HANS.
O, far vel, du sorte Sjæl!

(Trine gaar.)

HANS (alene).
Sonetto.

Min Trine troløs, hvilke Helvedpiner!
Du mest usalige blandt Byens Drenge!
Ukonfirmert saagar du dig maa hænge;
der findes ej i Verden mange Triner.

Naa, det skal saamænd vare meget længe,
för jeg igen skal tro paa Pigeminer!
O, havde dog jeg Gæk paa Appelsiner
spenderet de tre, fire Skillings Penge!

Troløs! og det for et Par revne Bukser?!
Nej, aldrig i mit Liv jeg hørte Magen,
jeg aldrig læste saadant i Romanen.

Og derfor fik jeg Plads blandt Skolens Fukser,
fordi jeg stedse henrykt sad hos Flanen
og læste skönne Boger fra Stadthagen.

APRILSNARRENE

ELLER

INTRIGEN I SKOLEN

VAUDEVILLE

OPFØRT FÖRSTE GANG PAA DET KONGELIGE TEATER D. 22. APRIL 1826

PERSONERNE

Enkefru Bittermandel, Bestyrerinde af et Pige-Institut.
Constance, hendes Broderdatter.
Zierlich, Lærer i Instituttet.
Frøken Trumfmeier, Lærerinde i Instituttet.
Madam Rar, Frugt- og Vildthandlerske.
Trine, hendes Datter, Elev i Instituttet.
Sigfrid Møller, Snedker.
Tennemann, en svensk Dansemester.
Simon, en tysk Avanturier.
Vinke, Frisør.
Fugtel, Barbersvend.
Hans Mortensen, en Skoledreng.
En Madamme.
En Karl.
En Kældersvend.
En Tjenestepige.
Kor af Drenge og Piger med deres Familier.

Handlingen foregaar i København.

Skuepladsen forestiller Skolestuen. Til højre for Tilskuerne Indgang til Fru Bittermandels Kabinet, til venstre til Constances. I Forgrunden til højre et Klaver, til venstre et Bord med et Tæppe over, hvorpaa staar et Skrivertøj. I Baggrunden en Dør, som fører ud til Forstuen. Paa venstre Side af samme et stort Skab. Midt i Stuen et Bord med Kaffetøj paa.

FÖRSTE SCENE

Fru Bittermandel. Constance. Trine.

Tjenestefolkene er beskæftigede med at bære Skolebænkene ud af Døren i Baggrunden.

Fruen (til Tjenestefolkene). Saaledes! Herud med dem allesammen!

Constance. Tante, hvorfor skal Bænkene ud af Stuen?

Fruen. Jo; thi her skal de fremmede forsamle sig, fordi dette Værelse er nærmest ved Forstuen. I den store Sal skal Bænkene stilles op i Rækker, for at de fremmede kan sidde paa dem og høre paa Koncerten. Naar den er ude, saa gaa de fremmede herind og vente saa længe, til vi har faaet dækket Bord, og dertil bruge vi ogsaa Bænkene.

Trine (med Latter). Skal de fremmede da sidde til Bords paa Skolebænkene, Fru Bittermandel?

Fruen. Ti stille, Næsvis! Det blive de vel nødte til. Her komme jo over 60 Personer. Hvorfra skulde jeg faa Stole til alle dem?

Constance. Nej det forstaar sig.

F r u e n. Og naar vi saa har spist, saa gaa de fremmede igen herind og vente, til vi har faaet taget af Bordet. Saa flytte vi Bænkene herind igen, for at vi kan faa Plads til at danse i Salen.

T r i n e. O det er dejligt, det er dejligt! Hvor jeg glæder mig til i Aften! Hør, jeg vilde ønske, at det hver Dag var Fru Bittermandels Geburtsdag.

F r u e n. Ja det tror jeg nok, for at Jomfruen hver Dag kunde blive fri for at læse og for at sy.

T r i n e. Og komme til at danse.

F r u e n. Ja vist, med Hans Mortensen, den liderlige Dreng. Men det skal Hun ikke spidse sin Næse paa, han kommer ikke her i Aften.

T r i n e. Jeg bryder mig saamænd ikke saa meget om ham, der kommer nok andre, som engagere mig.

F r u e n. Ti stille, Jomfru Næsvis, jeg vil slet ikke høre Hendes Ræsonnement. Hun er den impertinenteste Tøs i hele Instituttet. Der gaar ingen Dag, at jeg jo fortryder over ti Gange, at jeg har taget Hende i Kost.

T r i n e. Naar Fru Bittermandel bare vil sige det til min Moder, saa tager hun mig vist gerne ud igen af Skolen.

F r u e n. Vil Hun straks tie stille og gaa sin Vej! Ud af Stuen med Hende! Hvad har Hun desuden her at bestille? Hun staar os overalt i Vejen.

C o n s t a n c e. Gaa ind paa mit Værelse, Trine; jeg kommer straks efter.

(Trine gaar ind i Kabinettet til venstre.)
(Tjenestefolkene ere imidlertid ganet ud med de sidste Bænke.)

F r u e n. Naa nu tror jeg, de ere færdige med Flytningen. Nu faar jeg gaa ind i Salen og lade Bænkene stille op. Ja man har nok at tage Vare paa i Dag. Bliv her saa længe, Constance, og pas paa Dören.

(Gaar ind ad Dören til höjre.)

ANDEN SCENE

Constance alene.

Constance. Hvilken Tummel, hvilken Uro i Huset! Jeg kan ikke begribe, hvorledes min Tante kan have Lyst til at celebrere sin Fødselsdag paa denne Maade. Men hun siger, det er saaledes Brug i de andre Institutter. Saa faar hun følge Strömmen. Det er overalt et uroligt Liv her i Huset. I Sorø levede jeg saa stille, saa uforstyrret, bestandig i de samme Beskæftigelser, saa tilfreds med mig selv og med Verden. Nu hvorfor vil jeg klage? Jeg faar jo vel sagtens Lov at rejse hjem igen, naar jeg beder meget om det. Og dog — dog forlader jeg København saa nødig. Men jeg vil slaa de Tanker af Hovedet. Hvad vilde jeg ogsaa herinde, jeg stakkels fader- og moderløse Barn! More mig hos min Tante, som er min nærmeste paarörende, og tage Del i Hovedstadens Fornöjelser. Ak Gud hjælpe mig! Daglig Summen og Brummen af de læsende Börn, Skænd og Graad, Stöj og Spektakel, det er omtrent al den Fornöjelse jeg har haft. Nej, da lover jeg mit stille, venlige Sorø. Der har jeg det dog bedre hos min gode Kusine. Hvor glad skulde jeg ikke vende tilbage, dersom blot . . . . men jeg har jo foresat mig ikke at tænke derpaa. Sigfrid tænker vist ikke paa mig, hvorfor skulde jeg da tænke paa ham.

TREDJE SCENE

Constance. Zierlich kommer ubemærket ind ad Dören i Baggrunden og bliver staaende og lytter til den følgende Sang. Han har en stor Buket i den ene Haand og en lille i den anden.

Constance (uden at se Zierlich).

Egen Melodi*).

1. O fly for Amors Snare,
   betragt ej Gudens Glans!
   Hver Straale bringer Fare,
   forvirrer straks din Sans.

*) Af Borchorst.

O vogt dig, vogt dig, Pige,
vær for hans Straaler blind,
thi gennem Öjet snige
de sig i Hjertet ind.

2. O fly for Amors Snare,
hør ej hans Smigerord!
Hvert af dem bringer Fare,
hvis deres Lyd du tror.
O vogt dig, vogt dig, Pige,
for dem dit Øre luk,
thi gennem Øret snige
sig Løfte, Bön og Suk.

Zierlich (nærmende sig). Paa den Maade, min smukke Jomfru, maatte man jo ønske, man var baade blind og døv.

Constance. Min Gud! De her?

Zierlich. Men naar man er saa lykkelig at se Dem og høre Dem synge, (kysser paa Fingeren) saa ønsker man vist ingen af Delene, men lader det hellere komme an paa en Tröje-Dus, ha, ha ha!

Constance. Altid saa galant!

Zierlich. Men sig mig, uden Fortrydelse, hvor har De lært den Vise? Næppe i Sorø?

Constance. Hvorfor ikke det?

Zierlich. O ja, Sorø er visselig ikke tabt bag en Vogn, de har saamænd ogsaa Poeter derude.

Constance. Det skulde jeg mene.

Zierlich. Men allerkæreste Constance, jeg staar her og skæmter og glemmer aldeles, hvad jeg havde at sige Dem. Knap havde Solen hævet sig imorges over den østlige Horisont, för jeg allerede stod med Hat paa Hovedet, Stövler paa Benene, Spadserestok i Haanden og vandrede ud af Porten, trods det slette Føre, spejdende efter Floras Gaver, for deraf at ofre en pligtskyldig Tribut til hende, som er Festens Dron-

ning. Her har jeg den og venter kun en passende Anledning til at anbringe den. Denne derimod, mindre i Omfang, men ikke i Skønhed, beder jeg D e m, kæreste Constance, ikke at forsmaa. I ethvert Offer bør D e have Deres Andel.

C o n s t a n c e. Jeg beder Dem, Hr. Zierlich, det er jo ikke m i n Fødselsdag.

Z i e r l i c h. Hver Dag, man skuer Dem, er Aandens og Hjertets Fødselsdag. Begge føle sig, ved Synet af Dem, genfødte til et nyt Liv.

C o n s t a n c e (tager Buketten) Nu vel, det er förste April i Dag. Jeg vil betragte disse Blomster som en venlig Foraarshilsen og skrive alle Deres smukke Komplimenter paa den förste Aprils Regning.

Z i e r l i c h. Nej det maa De tilforladelig ikke. Vel er jeg en Skælmsmester, ha ha ha! Men i hvad for skönne Tanker min Muse indgiver mig ved Synet af Dem, det er vist ikke min Hensigt at narre Dem April.

C o n s t a n c e (forskrækket). Hvad ser jeg! En Mimosa!

Z i e r l i c h. Hvad er det, Jomfru?

C o n s t a n c e. Det er fra ham!

Z i e r l i c h. Fra hvem?

C o n s t a n c e (fattende sig). Jeg mener, de Blomster ere nok fra Gartner Ørgaard paa Kalkbrænderivejen.

Z i e r l i c h (forundret). Hvoraf ved De det?

C o n s t a n c e. Jo, for han har saadanne smukke Mimoser.

Z i e r l i c h. Moser?

C o n s t a n c e. Mimoser. Saaledes hedder denne Plante.

Z i e r l i c h. Den der? Jeg troede, det var et simpelt Græs.

C o n s t a n c e. O ingenlunde! Ser De, naar jeg rö-

rer den med min Finger, saa trækker den sine Blade sammen. Det er en Blomst, som har Følelse.

Zierlich. Ja saa? Og derover blev De saa forskrækket?

Constance. O nej! det var ikke Skræk, det var Glæde. Det er min Yndlingsblomst, skal De vide.

Zierlich. Naa, den følende Blomst er Deres Yndling? Ha ha ha!

Constance. Undskyld, jeg gaar et Öjeblik ind i mit Kammer for at sætte de smukke Blomster i Vand.

(Gaar ind ad Dören til venstre.)

FJERDE SCENE

Zierlich alene.

Zierlich. Hm! Jeg er bange, jeg har ladet mig narre, og det saa tidlig paa Dagen. Det var dumt af mig at købe disse Blomster hos Gartner Ørgaard, thi han er en god Ven af denne hersens unge Snedker (han spytter) fy for en Ulykke, denne Sigfrid Møller, som Constance havde et godt Øje til i Vinter. Han skulde dog vel aldrig have spillet mig et Puds? Om der var et Brev i Buketten? O jeg kreperer af Ærgrelse! Forsigtig, lille Zierlich, forsigtig! Jeg vil aabenbare min Mistanke for Fru Bittermandel.

(Gaar ind i Værelset til höjre.)

FEMTE SCENE

Trine iler ud af Kabinettet, fulgt af Constance, som har et Brev i Haanden.

Constance. For Himlens Skyld, Trine! det er dog vel ikke dit Alvor!

Trine. Hvorfor ikke det? Hvorfor skulde jeg ikke fortælle Fru Bittermandel, hvad jeg har set med

egne Öjne? At du har faaet en Buket, og at der inden i den var et Brev, og oven i Købet et Brev fra Sigfrid Møller?

Constance. Trine, du er en afskyelig Pige! — Trine, dersom du gör det, saa gör du mig ulykkelig.

Trine. Ja det er en anden Sag, det skulde du have sagt straks og ikke begyndt med at skælde mig ud. Hvorfor har du heller ikke den mindste Fortrolighed til mig? Du behandler mig som et Barn og tror, du kan bilde mig alt muligt dumt Töj ind, men jeg er klogere, end du tænker.

Constance (omfavner hende). Min gode Trine, jeg har gjort dig Uret.

Trine. Ja det kalder jeg at tale fornuftigt. Nu skal du ogsaa være min egen gode Constance, og hellere lader jeg mig hugge en Finger af Haanden, end jeg forraader dig. Men ikke sandt, nu faar jeg dog at høre, hvad der staar i Brevet?

Constance. Jo, jeg skal ingen Hemmeligheder have for dig.

Trine. O saadant et Kærlighedsbrev maa dog være velsignet at læse! (Constance vil aabne det.) Men er du forrykt? Er det nu Tid at læse det? Fru Bittermandel løber i eet væk ud og ind; vi har intet Öjeblik for os selv.

Constance. Du har Ret. (Putter det ind paa Brystet.) Men jeg kan ikke noksom forundre mig over dig! Du lille Pige har langt mere Klogskab i saadanne Ting end jeg.

Trine. Lille Pige? Og saadanne Ting? Jeg er over tolv Aar. Og hvad saadanne Ting angaar, saa har man Anelser.

Constance. Anelser? Ja du har Ret, det er ogsaa et Slags Erfaring.

Trine.

Mel.: Ich kenn' ein Mädchen zart und fein.

1. Der er i Himlen en Dreng saa smuk,
tro du mig!
Han hører alle Smaapigers Suk,
tro du mig!
Han fører dem
til Himlen hjem.

2. Naar Midnat hviler paa Mark og Eng,
tro du mig!
Saa staar han venlig ved Barnets Seng,
tro du mig!
I Favn saa tæt
han tager det.

3. Og flyver med det til Himlen blaa,
tro du mig!
Höjt over alle de Stjerner smaa,
tro du mig!
Der er en Sal
saa höj og sval.

4. Og tænk kun ikke, vi lege der,
tro du mig!
Fornuftigt taler han med enhver,
tro du mig!
Hvad her er glemt,
hist læres nemt.

5. Jeg gaar i Skole saa mangt et Aar,
tro du mig!
Fast intet dog jeg at vide faar,
tro du mig!
Det lidt, jeg kan,
mig lærte han.

Constance.

6. Ja Trine, det er en anden Sag,
tro du mig!
Gaar du i Skole ved Nat og Dag
tro du mig!
Du bliver dog
til sidst for klog.

SJETTE SCENE

De forrige. Fru Bittermandel med sin Buket i Haanden. Zierlich.

Zierlich (afsides til Fruen). Som sagt, Frue, jeg kan ikke sige det med Vished, men det forekommer mig mistænkeligt.

Fruen. Vær De kun rolig. Har hun faaet et Brev, saa skal hun ikke saa let komme til at læse det. Jeg skal ikke tabe hende af Sigte og vil nok til sidst opdage Sandheden.

Zierlich (til Constance). Har Jomfruen allerede saa hurtig faaet Blomsterne sat i Vand?

Constance. O ja, der hører ikke saa lang Tid til.

Trine. O jeg takker Dem ret, Hr. Zierlich, for de dejlige Blomster.

Zierlich. Hvad for Blomster?

Trine. Dem, De har givet Constance.

Zierlich. Takker du for dem?

Trine. Ja saamænd gör jeg saa. Jeg ved jo nok, at de ikke ere til mig, men jeg kan dog lugte til dem, thi de staa i hendes og mit fælles Værelse. O, det aner mig, at jeg faar næsten lige saa megen Fornöjelse af dem som hun!

Zierlich. Giver du dig af med Anelser?

Trine. Ak ja! Det er en Börne-Sygdom, som först gaar over med Alderen.

Zierlich (afsides til Fruen). Jeg tror næsten, den lille Heks er med i Fortroligheden.

Fruen (til Trine). Jeg har sagt dig, at du skal passe dig selv. Naar ingen taler til dig, saa har du intet at ræsonnere. Du er, som sagt, den impertinenteste Tøs i hele Instituttet, og jeg vilde ønske, jeg var vel af med dig! (Det banker paa Dören i Baggrunden.) Kom ind!

SYVENDE SCENE

De forrige. En Karl.

Karlen. Med Forlov!

Trine. O, det er min Moders Gaardskarl!
(Løber hen til ham.)

Karlen. Jeg skulde hilse saa flittig fra Madam Rar og gratulere Fruen med en Kurv, som staar herude.

Fruen. Jeg takker mangfoldig. Hvad er der i den?

Karlen. Et Dyr, fire Harer, tredive Dusin Østers, en Skæppe Æbler og fem Pund Vindruer.

Fruen. O hvilken udmærket Artighed!

Karlen. Og saa skulde jeg hilse og sige, at Madammen skulde straks have den Ære at komme selv hen og gratulere Fruen.

Fruen. O Trine, min gode Pige! kom, lad mig kysse dig. Gud ved, jeg holder af dig, som var du mit eget Barn. Jeg vilde ikke miste dig for alt i Verden.

Karlen. Hvor maa jeg losse Kurven?

Fruen. O lille Ven! Han kunde maaske lade den staa derude i Forstuen, saa skal jeg sende den hen, naar vi har faaet Tid til at tömme den.

K a r l e n. Ja ret gerne. Adjøs.

F r u e n. Nej bi lidt og faa Drikkepenge. Ak nu har jeg vist ingen Penge hos mig! Gode Hr. Zierlich, De vilde vel ikke göre mig den Tjeneste at laane mig en Rigsdaler?

Z i e r l i c h. Jo, med störste Fornöjelse. (Søger i Lommen.) Men det gör mig hjertelig ondt, jeg har desværre slet ingen Penge hos mig, jeg har sandelig givet alle dem ud, jeg havde i Lommen i Morges.

F r u e n. Constance, har du en Rigsdaler hos dig?

C o n s t a n c e. Jeg, Tante? Ikke en eneste Skilling.

F r u e n. Men det er sandt, Trine er jo altid ved Muffen.

T r i n e. O ja, jeg har endnu af de Penge, min Moder gav mig forleden. Vil Fru Bittermandel, at jeg skal hente en Rigsdaler?

F r u e n. Ja, min egen lille Trine! vær saa god. Du skal faa den tillige med de fem, som du laante mig i Gaar, og de syv Rigsdaler og to Mark, som jeg fik i forrige Uge. Det gör tilsammen tretten Rigsdaler, to Mark. Og det Silketörklæde, som du laante mig forleden, skal du ogsaa nok faa erstattet. Og ligeledes de fem Lommetörklæder . . . .

T r i n e (som hvert Öjeblik har villet gaa.) Godt, godt, godt, Fru Bittermandel! Det har slet ingen Hast.

(Løber ind i Kabinettet.)

F r u e n (til Zierlich). Naa Gud ske Lov! Naar Nøden er störst, saa er Hjælpen nærmest. Jeg var saa bange for, at denne Present ikke skulde komme.

Z i e r l i c h. Dens Udeblivelse vilde have sat os i stor Forlegenhed i Aften.

OTTENDE SCENE

De forrige. Frøken Trumfmeier, med Støvler paa Benene og meget opstænket, hopper ind ad Dören i Baggrunden.

Frøkenen. Filippine, Hr. Zierlich! (Til Fruen). Al mulig Held og Lykke . . . .

Zierlich. Hillemænd, der blev jeg narret!

Frøkenen. Ja det er ogsaa förste April. (Til Fruen). . . . . i det nye Aar, som De i Dag gaar ind il

Trine (kommer). Vær saa artig, Fru Bittermandel!

Fruen. Tak, Barn, Tak! (Til Karlen). Der, lille Ven, der har Han en Rigsdaler i Drikkepenge. Hils og tak Madam Rar ret meget.

Karlen. Jeg siger saa mange Tak.

(Gaar.)

NIENDE SCENE

De forrige undtagen Karlen.

Frøkenen. Jeg gratulerer dobbelt, thi jeg ser, De har i dette Öjeblik faaet en god og höjst nødvendig Present.

Fruen. Ja fra den gode Madam Rar.

Frøkenen. Hvad sender hun Dem?

Fruen. Dyr, Harer, Østers, Æbler, Vindruer.

Frøkenen. Kort sagt al den Høflighed, man kan vente af en Frugt- og Vildthandlerske. O, lad os gaa ud og se det!

Fruen. Nej lad os nu først i Ro og Mag drikke en Kop Geburtsdags-Kaffe. Man har næppe et Öjeblik frit.

Frøkenen. Ja det var ikke saa galt. En Kop Kaffe skal smage mig. Jeg har saadan tradsket om i Dag. (De sætter sig om Kaffebordet.) I Dag har man dog lidt Ro her i Huset for de velsignede Börn. Men de mange Timer i Byen! Ja det er rigtignok forskrække-

ligt! (Fruen har imidlertid skænket Kaffe.) Nej, men jeg maa rigtig se, hvad der er i Kurven. (Springer op.)

Fruen. Nej, bliv nu, Deres Kaffe bliver jo kold.

Frøkenen (sætter sig). Ja det er ogsaa sandt. (Til Zierlich.) Glem ikke Filippinen!

Zierlich. Nej det skal jeg ikke.

Frøkenen. De tror ikke, hvor mange Steder jeg har været i Dag.

Fruen. Just derfor skulde De nu lade falde lidt Ro paa Dem.

Frøkenen. Det er mig umuligt, jeg er i en evig Bevægelse.

Fruen (byder hende Tobak). Befaler De?

Frøkenen. Ja mange Tak, en Pris i Næsen er ikke ilde. (Nyser).

Zierlich. Gud velsigne Dem!

Fruen. Gud velsigne Dem!

Constance. Gud velsigne Dem!

Trine. Gud velsigne Dem!

Frøkenen. Jeg takker. (Til Fruen.) Men det er sandt, maa jeg spörge Dem om noget? (Springer op.)

Fruen (kommer hen til hende). Nu da?

Frøkenen. Har De faaet det, De ved nok?

Fruen. Hvilket?

Frøkenen. Presenten fra Börnene?

Fruen. Nej.

Frøkenen. Ja saa faar De den nok i Aften. Vi have taget det Sjal, som De selv søgte ud, det til de 70 Rigsdaler. Alle de smaa have skillinget sammen.

Fruen. Tak skal De have for Deres Bistand. Ja jeg var meget uvis, om jeg skulde vælge Sjalet eller Töj til Gardiner, men et Sjal er dog saadant et godt Stykke.

Frøkenen. Ja det synes jeg rigtig ogsaa. Men lad de andre nu ikke mærke noget. (De sætter sig igen ved Bordet). Det er sandt, Trine! du spiste jo i Onsdags hjemme hos din Moder, jeg har rent glemt at spörge dig, hvad I fik til Middag.

Trine. Sagosuppe og Frikadeller.

Frøkenen. Var der Vin i Sagosuppen?

Trine. Ja jeg tror det nok.

Frøkenen. Fik I ikke noget til Frikadellerne?

Trine. Jo, botfelske Roer.

Frøkenen. Hvad passerte ellers den Dag? Kom der ingen om Eftermiddagen?

Trine. Ingen andre end Slagtermester Langben.

Frøkenen. Hvad gjorde han?

Trine. Han sad og talte med min Moder.

Frøkenen. Hvad talte de om?

Trine. Det kan jeg ikke huske længer.

Frøkenen (afsides til Zierlich). Han har et godt Öje til Madam Rar. Jeg tænker, der bliver endnu et Par af de to. (Höjt.) Nej for at komme tilbage til det, jeg vilde sige Dem, nu skal De bare høre alle de Steder, jeg har været i Dag.

Mel.: af Lulu: Kloden maatte styrte sammen.

Frökenen.

1. Först til Gammelmønt jeg ilte,
gav en Time der i Fransk;
saa til Østervold jeg pilte,
hvor jeg retter Stil i Dansk.
Saa i Hestemøllestræde
Time gav jeg i Musik,
og til Kristianshavn med Glæde
over Langebro jeg gik.
Gives der en bedre Vej?

De andre.

Nej, nej, nej, nej, nej, nej, nej!
Nej fra Hestemøllestræde
Langebro De kortest gik.

Frøkenen.

2. Derpaa for jeg til Kastellet,
hvor jeg lærer en at sy,
men forsömte Nörrefælled,
hvor jeg Time har paa ny.
Saa gik jeg til Grönnegade,
gav en Time der i Sang;
derfra hid jeg monne vade
gennem Peder Madsens Gang.
Gives der en bedre Vej?

De andre.

Nej, nej, nej, nej, nej, nej, nej,
kom De hid fra Grönnegade,
gik De bedst Per Madsens Gang.

Zierlich. Enhver anden end Per Madsens vilde have været Per Gantes Vej, ha, ha, ha! Jeg beundrer Dem, Frøken Trumfmeier, jeg beundrer Dem. Klokken er næppe eet, og saa meget har De allerede udrettet.

Frøkenen. Men De maa ogsaa vide, at jeg begyndte min Kurs i Morges Klokken 7. O for alt det nyt, jeg har hørt og fornummet i Dag!

Fruen. Hvad da?

Zierlich. Hvad da?

Frøkenen. Tænk bare, at Kancelliraad Terp i Gotersgaden gifter sig.

Fruen. Hvad for noget?

Zierlich. Er det muligt?

Frøkenen. Ja det maa De nok sige. Og kan De nu gætte, med hvem? Ja det er utroligt! Med den ældste Datter af Madam Lam paa Vesterbro.

F r u e n. Ih Snak! det er jo smaa Börn!

F r ø k e n e n. Sagde jeg det ikke nok? Den ældste gaar endnu til Præsten, hun skal konfirmeres först paa Söndag otte Dage. Men ikke des mindre skal hun have været forlovet med Kancelliraaden i tre Maaneder. Jeg hørte det paa Kristianshavn; det er utroligt, hvad Folk, der ere vel underrettede. De ved, hvad som foregaar her i Byen, meget bedre end vi selv. Ja der er saamænd dem, der paastaa, at Brylluppet er berammet saa tidligt af visse Grunde, som De nok selv kan gætte. Men jeg finder det dog rimeligere, hvad jeg hørte i et andet Hus paa Kristianshavn, at Fru Ström, som aldrig för har kunnet taale at tænke med mindste Tanke paa, at Kancelliraaden skulde kunne faa i Sinde at gifte sig, nu ikke blot har tilladt dette Parti, men maaske endogsaa selv stiftet det, fordi hun tænkte, at da han dog vist engang gik hen og giftede sig, Knald og Fald, over Hals og Hoved, saa var det bedst, om hun sörgede for, at han fik saadan en dum Gaas, som denne Pige skal være, for saa kan hun haabe, at han snart bliver ked af sin Kone, og saa falder han tilbage til Fruen, som hendes gamle Ejendom.

F r u e n. Ja det er ganske rimeligt.

F r ø k e n e n. Og især naar De betænker, at Madam Lam er i de allersletteste Omstændigheder, saa hun maa takke Gud for at faa sin Datter anbragt paa hvilken som helst Maade.

Z i e r l i c h. Skulde det være sandt?

F r ø k e n e n. Men det er saa bekendt som Strikströmper. Hun sidder i Gæld op over Ørerne. Hun skylder til Bager, til Urtekræmmer, til Slagter, til Spækhøker; hun har ikke engang betalt Husleje for sidste Halvaar. Tænk engang, hvad jeg hørte forleden hos Madam Vinter paa Kristianshavn, som bor skraas over for Vor Frelsers Kirke, at Jomfru Kleinkopf og Fuldmægtig Stengaard besøgte Madam Lam en Ons-

dag Aften i forrige Maaned, og saa vilde hun byde dem Tevand og sendte Bud hen i Urteboden for at købe et halvt Pund Puddersukker, men saa fik hun til Svar af Urtekræmmeren, at hun maatte först betale, hvad hun skyldte; för kunde han ikke betro hende mer. Der er mange Dage, hun ikke har en Rigsdaler i Huset.

Trine. Men kan det ikke undertiden hænde meget skikkelige Folk?

Frøkenen. Nu snakker den Gaas med!

(Det banker paa Dören i Baggrunden.)

Fruen. Kom ind!

Frøkenen. Ak, det er da fortrædeligt! man har heller aldrig et Öjebliks Ro til at tale sammen.

TIENDE SCENE

De forrige. Tennemann, Simon, Vinke og Fugtel.

Zierlich. Hr. Tennemann!

Fruen. Hr. Simon!

Zierlich. Hr. Vinke!

Frøkenen. Hr. Fugtel!

Fruen. Velkommen, mine Herrer!

Tennemann, Simon, Vinke, Fugtel

(stiller sig op i en Række og synger).

Kvartkordium.

Mel.: De förste Prygl, vi i Skolen fik.

1. Den Dag, vi hilse med festligst Lov,
er denne, som aabner Aprilen.
Violen den dufter nu bag sin Skov;
med vældige Haand, efter lange Hvilen,
nu griber Sol efter Tordenkilen
med Smilen.

2. Der staar en Plante bag Skovens Tjörn,
den knejser som Ceder og Sandel,
saalunde du knejser bag Skolens Börn,
du ranke, du søde Fru Bittermandel!
Thi Mennesket virker ved egen Handel
og Vandel.

Fruen. O Himmel! jeg er rört til Taarer. Lad mig takke Dem paa det hjerteligste! Hvem har digtet de dejlige Ord?

Zierlich (trækker et Papir op af Lommen). Maa jeg overrække Fruen et Eksemplar?

Fruen. De altsaa? O det burde jeg have gættet! De danner Dem i Digtekunsten efter de bedste Mønstere.

Fugtel. Jeg maa göre Fruen opmærksom paa, at det, vi havde den Ære at synge, kaldes en Kvarktorkium.

Simon. Ja richtig! den Art von Musik er nu meget mer i Mode als die andere Duetter. Jeg mødte just diesen Morgen po Gaden min gode Ven, sin Ekscellentz Geheimerath von Stein, og han sagde til mich: Nu min gode Hr. Simon, hvor skal De hen so tidlig? Vil De inte go lidt hjem med mich und drikke en Glas El og rige en Pibe Tobak? Men jeg svarte ham: Nej det kan jeg min Seel ikke, Deres Ekscellentz; thi jeg skal just hen og gere Preve po en Duet, som jeg skal singe med tre andre gode Venner, og som kaldes en . . . . . hvad var det nu?

Fugtel. En Kvarktorkium.

Simon. Richtig! en Kvark . . . . na gleichviel! — Hvorpo sin Ekscellentz svarte: Ja den Hr. Simon ved so Skam nok, hvad han ger; han har altid den nieste Smag.

(Det banker paa Dören i Baggrunden.)

Fruen. Kom ind!

ELLEVTE SCENE

De forrige. En Kældersvend.

Svenden. Jeg skal hilse saa flittig fra Vinhandler Wassermann og bede Fruen ikke forsmaa til sin Geburtsdag to Ankere god Medoc.

Fruen (afsides). Min Gud! hvorledes gaar det til? (Til Svenden.) Hvem er den gode Mand?

Svenden. Vinhandler Wassermann paa Kristianshavn.

Fruen. Naa saaledes. (Afsides.) Skam faa jeg, om jeg kan begribe det. (Til Svenden.) Jeg beder hilse og takke saa meget. — Lille Trine, vil du laane mig en Rigsdaler endnu, saa gör det i alt 14 Rdlr. 2 Mk.

Trine. Gerne, Fru Bittermandel.

(Gaar ind i Kabinettet.)

Svenden. Men saa skulde jeg spörge Fruen, om De havde en Kurv at give mig med til at tage Flaskerne i, thi Hr. Wassermann havde i Dag slet ingen Vinkurve tilovers.

Fruen. Naa det var jo godt, at jeg beholdt Madam Rars Kurv, saa kan jeg tömme den og hente Vinflaskerne i den. Og vil De saa bede Hr. Wassermann, om han vil göre mig den Ære at komme her i Aften med Kone og Börn til Tevand, Koncert, Fesperkost, Bal og Souper, Bouillon om Natten og Kaffe om Morgenen.

Svenden. Jeg takker paa Herrens og Madammens Vegne, men hvad Madammen angaar, saa er hun død for over tre Aar siden.

Fruen. O, det gör mig hjertelig ondt! men Börn har han dog?

Svenden. Ja, elleve Piger og seksten Drenge.

Tennemann (til Frøkenen). Gu bevas! Det var faslig många Barn. (Til Svenden.) Har han alle dem med een Hustru?

Svenden. Nej, han har været gift tre Gange.

Fruen. Naa saa haaber jeg at se dem alle syv og tyve.

Simon. Den Vin er min Seel demmelig dirt betalt.

Fruen. O, det er jo Börn! De faa bare lidt Smörrebrød og Hindbær-Eddike.

Trine (som imidlertid er kommen tilbage). Vær saa god, Fru Bittermandel.

Fruen (til Svenden). Der, min Ven, har Han Drikkepenge; saa stoler jeg paa, at Han besörger Vinen ordentlig herhen.

Svenden. Det skal jeg nok, Frue, og maa jeg saa bede om Kurven.

Fruen. Ja, det er sandt, nu skal jeg gaa og tömme den.

Zierlich. Nej, dyrebare Frue, berøv ikke Selskabet Deres saa meget attraaede Nærværelse. Jeg gaar at tömme Kurven. Undskyld blot, at jeg i Deres Overværelse trækker min Kjole af og lægger den ind i Skabet saa længe.

Fruen. Tag Dem i Agt, kast den ikke oven paa Wiener-Tærten, som staar der.

Zierlich (idet han lægger Kjolen ind i Skabet). Gud forbarme sig, hvilken dejlig Tærte!

(De gaar alle hen og ser den.)

Frøkenen. Det er et Mesterstykke!

Fugtel. Et Kunstværk!

Simon. Hvor har De faaet den fra?

Fruen. Fra Konditor Papageno, hvis Datter gaar her i Skolen.

Zierlich (til Svenden). Kom saa!

(Gaar med Svenden.)

TOLVTE SCENE

De forrige, undtagen Zierlich og Kælderesvenden.

Fruen. Dersom jeg dog vidste, hvorledes jeg kommer til den Ære, at Vinhandler Wassermann sender mig en Present?

Frøkenen. Ih det er jo let at begribe! Manden har jo elleve Døttre, han vil formodentlig sætte nogle af dem i Skole her.

Fruen. Det kan være. Men siden jeg nu har den Lykke at se Dem samlede her, mine Herrer, saa sig mig, om jeg ogsaa tör regne paa, at De alle holde Ord i Aften. De synger dog Deres Arie, Hr. Simon, den om de to Tanter?

Simon. Na, den italienske, nu ved jeg, hvad De mener. (Han synger paa Mel. af Di tanti palpiti, di tante pene.) „Din Tante tæl til ti, din Tante Lene!" — Ja min Seel skal jeg singe den.

Fruen (til Fugtel). Og De?

Fugtel. Jeg udfører min Flöjte-Koncert i ethvert Tilfælde. Men jeg har tillige det bedste Haab om at faa den lille Kink med, De ved nok, en Sön af Vaagekonen paa Almindelig Hospital. Det er et ualmindeligt Talent. Naar De faar ham at høre ved Guitaren, naar han synger: Gid du var min og det Smilendes Haab og Luk op for den lille Person, saa skal De forundre Dem; han synger nogle allerkæreste Arier. Og saa bringer jeg to af mine Kolleger med, to Studiosusser Chirurgiæ, hvoraf den ene spiller Violin, og den anden Kontrabas.

Fruen. Og saa spiller De for os ved Ballet, ikke sandt?

Fugtel. Vi skiftes, Frue, vi skiftes, for at vi alle kan faa danset. De skal ikke komme i Forlegenhed. Hvad Kink angaar, han danser ikke, han spiller med Fornöjelse hele Natten sin Violin.

F r u e n. Nej det er jo Synd for det stakkels Menneske, han maa til sidst falde i Sövn derover.

S i m o n. Ei was! han er jo en Sön af en Vaagekone, so maa han min Seel kunne staa sig.

F r u e n. Ja det siger De nu for Spøg.

S i m o n. Nej, min Seel, om ich ger. Ved De ikke nok, at alting er arveligt. En Sön af en Bonde bestemmer sig gemenlig til Ackerbrug og bliver Bonde; en Sön af en Greve bliver gemenlig en Greve, og en Sön af en Vaagekone er gemenlig meget fiks og aarvaagen.

T e n n e m a n n. For øvrigt skal jeg arrangera den hele Balen og sjelf spela Violen, om det skulde göres behov.

V i n k e. Hvad mig angaar, saa tör jeg ikke paatage mig andet end at bringe Damernes Coiffure i Orden, ifald nogen skulde behøve min Tjeneste. Jeg skal bringe nogle Flasker Ole Colonne med.

F u g t e l. Og jeg skal i Morgen tidlig barbere alle Herrerne, inden de gaa herfra.

F r u e n. Er det ikke, som jeg siger? Med saadanne Venner har man ingen Nød.

TRETTENDE SCENE

D e f o r r i g e. Z i e r l i c h kommer hurtigt ind og tager sin Kjole ud af Skabet og trækker den paa.

Z i e r l i c h. Gesvindt, lad mig faa min Kjole! Madam Rar er ved Dören, jeg saa hende gaa over Gaarden.

F r u e n. Hvor har De tömt Kurven?

Z i e r l i c h. I Forstuen, for Hastværks Skyld. Jeg har væltet det hele Overflødighedshorn ud paa Gulvet, derfra kan vi let faa transporteret det hen i Køkkenet.

FJORTENDE SCENE

De forrige. Madam Rar.

Madam Rar. God Dag, gode Frue, god Dag! og tusind Lykønskninger til Deres gode Geburtsdag.

Fruen. Jeg er ganske skamfuld over alle de gode Sager, De har sendt mig.

Madam Rar. O Bagatel! det er ikke værdt at tale om. — God Dag, Trine!

Trine. God Dag, lille Moder!

Madam Rar. Nu, hvorledes skikker Trine sig, min gode Fru Bittermandel?

Fruen. Vel nok, Madam Rar, det er saamænd den flittigste og artigste Elev, vi har her i Instituttet. Med hende vil De nok blive fornöjet, hun gör en ypperlig Fremgang.

Madam Rar. Ja Gud give det! Det er saamænd en svær Byrde at opdrage saadant et Pigebarn, og et stort Ansvar for Gud og Mennesker.

Frøkenen. Vi er meget tilfredse med hende.

Zierlich. Udmærket godt med Kryds.

Tennemann. Ja Kors! Mamsellen er mycket bra i sine Ting.

Madam Rar. Jeg takker Gud daglig paa mine Knæ, fordi jeg har faaet hende paa et godt Sted og vel ud af Huset. Jeg har saa meget at tage Vare paa hjemme i min Butik, at jeg umulig kunde holde Öje med hende. Der er nu denne forbandede Dreng, denne hersens Hans Mortensen, som vil lege Kæreste med hende og render efter hende alle Vegne. Jeg beder Dem fremfor alt, Frue, at passe vel paa, at han ikke kommer her.

Fruen. Gud bevares!

Frøkenen. Nej det kan De være rolig for.

Madam Rar. Ja for De kan tro, det er en intrigant Krabat. Han praktiserer sig ind alle Vegne.

Om det saa var i Morges, saa kom han saamænd og snusede omkring i Butikken og gjorde sig saa vigtig, som om han havde Statssager at forebringe, men det var ikke andet end et Paaskud for at se, om Trine ikke skulde være der. Men De kan tro, jeg fejede ham ogsaa af Sted, saa han fik Ben at gaa paa. Og saa stjal han mig oven i Købet en halv Snes Borsdorffer-Æbler.

Fruen. Jeg lover Dem höjt og helligt, at han skal aldrig sætte sine Ben mere her. Han har saamænd ikke været her siden Jul.

Madam Rar. Ja min gode Frue, jeg stoler paa Deres Løfte, for jeg vil slet ikke, at Trine skal have nogen Kommers med den forbandede Dreng. Men lad os nu ikke tale mere om det. (De sætter sig om Kaffebordet.) Trine har gjort prægtige Fremskridt i Syning. Det var en kostelig Skærm, som hun forærede mig til min Geburtsdag.

Frøkenen. Ja De maa ogsaa vide, det var et Eksamens-Stykke.

Madam Rar. Men uden Fortrydelse, hvoraf kom det at jeg maatte betale fem Rigsdaler for den, da hun dog selv havde syet den? Det er saamænd ikke for de snavs Penge, jeg spörger derom . . . .

Frøkenen. O, de fem Rigsdaler! nu ved jeg, hvad De mener. Det skal jeg straks forklare Dem! Ser De, til Eksamenstiden har enhver saa meget at tage Vare paa, at ingen kan faa gjort med egen Haand blot Halvparten af sit Arbejde. Det er Skik og Brug at lade fattige Piger i Byen sy Eksamens-Arbejderne færdige, og saa giver man saadan en en Rigsdalers Penge derfor.

Madam Rar. Fem Rigsdalers Penge vil De nok sige.

Frøkenen. Jeg beder om Forladelse, jeg fortalte mig.

M a d a m R a r. Ja Gud bevares! Det var saamænd ikke derfor, jeg spurgte derom. De Penge ere meget vel anvendte. Men siden jeg nu engang er her, kunde jeg ikke faa at høre en lille Prøve paa Trines Fremgang i sine Videnskaber? Jeg ser, at her er baade Lærer og Lærerinde til Stede.

Z i e r l i c h. Madam! De har at befale. Lad os begynde med Geografien. Sig mig, lille Trine, hvor ligger Amsterdam?

T r i n e. Det er Hovedstaden i Engelland.

Z i e r l i c h. Stop!

M a d a m R a r. Nej det er min Tro ikke saa. Saa ulærd jeg er, saa ved jeg dog, at Amsterdam ligger i Holland, for derfra faar man dejlige hollandske Østers.

Z i e r l i c h. Ja hun vidste det meget godt; hun fortalte sig kun. Men De ser dog, hun kom det temmelig nær; thi Holland er nær ved Engelland, og desuden ende begge disse Landes Navne paa Stavelsen L a n d. Nu skal De se. (Til Trine.) Siden du nævnede Hovedstaden i Engelland, hvad hedder den da? Nu? — Lon — Lon — Lond —

T r i n e. London.

Z i e r l i c h. Meget rigtig. Hvor mange Indbyggere har London?

T r i n e. Over fire Tusinde.

Z i e r l i c h. Ja det er vist.

M a d a m R a r. Ja det er det min Tro ogsaa, for der skal endnu være flere Mennesker i den ene By end i København og Kristianshavn tilsammen. — Men lærer hun ogsaa sin Religion?

Z i e r l i c h. Til visse. Lad høre, Trine: Mod hvem har Mennesket Pligter?

T r i n e. Mennesket har Pligter, först imod sig selv, ... for det andet . . . . for det andet . . . .

Zièrlich. Ja lad os kun blive staaende ved det förste. Hvilke ere Menneskets Pligter imod sig selv?

Trine. At spise, drikke, klæde sig, erhverve Formue, holde sig renlig og overhovedet göre alt, hvad som tjener til Selvopholdelsen.

Madam Rar. Det kunde hun min Tro perfekt. Men hvordan gaar det med Sprogene?

Frøkenen. Trine, læs et Stykke Fransk for din Moder. Tag Hallagers Læsebog.

Trine (tager Bogen). Hvor skal jeg læse?

Frøkenen. Slaa op paa förste, bedste Sted. Der!

Trine (læser). „Laissez la vanité.“ — Laissez —

Frøkenen. Laissez? lad fa — lad fa —

Trine. Lad fare.

Frøkenen. Rigtig. Videre.

Trine. La vanité —

Frøkenen. Nu? hvad er vanité? Van-i-té?

Trine. Lad fare at komme Vand i Te. (Læser). „Donnez moi une marque“ . . . . Giv mig en Mark.

Madam Rar. Det gaar saamænd rask.

Frøkenen. Det er nok. Nu skal De høre, hun taler ogsaa Sproget. (Til Trine). Marchez vous quelquefois dehors et promenez? Allons, courage, ma petit mademoiselle!

Trine. Oui comça.

Frøkenen. Combien êtes vous âgé?

Trine. Oui comça.

Frøkenen. Il est bien-tôt été. Voulez vous prendre avec l'institut au jardin des bêtes?

Trine. Oui comça.

Madam Rar. Det gaar som en Kæp i et Hjul. Vel svarer hun ikke meget . . . .

Fruen. Men det lidt, hun siger, er vel anbragt.

Zierlich. Man maa netop forstaa et Sprog grundigt for at kunne udtrykke sig deri med den fornødne Korthed.

Tennemann. Mamsellen har en ofantlig vakker Accent uti Fransyskan.

Zierlich. Det tyske gaar lige saa godt. (Til Trine.) Wann sollen Sie zu Confirmation stehen?

Trine. Sechzig Jahr.

Madam Rar. Ja det kan jeg forstaa. Hun siger, naar hun bliver seksten Aar. Ja det er nu alsammen meget godt; de Sprog kan komme hende til Nytte, naar hun skal handle og købslaa med fremmede i Butikken. Men der er endnu en vigtig Ting tilovers, og det er Regning; ja det er saamænd det allervigtigste for en Pige i hendes Stilling. Staar hun sig godt i Regning?

Zierlich. Det forstaar hun fra Grunden af. Trine, hvad er Regula de Tri?

Trine. Det er saadant noget som: naar et Pund Kirsebær koster to Mark og otte Skilling, hvad koster saa en Parket-Billet?

Madam Rar. Aa Snak, Barn, der er jo ikke Komedier i Kirsebærtiden.

Zierlich. Ja jeg skal have den Ære at sige Dem, hun mener en Parket-Billet til Morskabsteatret paa Vesterbro.

Madam Rar. Ja det er en anden Sag. Kan hun da regne det Stykke ud?

Zierlich. Det er rigtignok noget vidtløftigt.

Madam Rar. Ja jeg forlanger det ikke. Men jeg gad nok høre hendes Fremgang i Musik.

Frøkenen (sætter sig ved Klaveret). Kom, Trine, syng din Arie. (Synger.) „In diesen heilgen Hallen." — Naa, kom nu!

Trine. Nej, jeg er saa forkølet; jeg er ganske hæs.

Madam Rar. Et lille Stykke.

Frøkenen. Det gaar nok. (Præluderer.) Naa, hvor bliver du af?

Trine. Jeg kan virkelig ikke.

Frøkenen. Aa Snak, det gaar nok.

Trine (gaar bort fra Klaveret og vender sig til de andre).

Mel.: An dem schönsten Frühlingsmorgen.

1. Nej det maa De mig forlade,
jeg i Dag ej synge kan,
ej en eneste Roulade
jeg at göre var i Stand.
Hvis jeg skal, Mama,
faar jeg tralle da:
La la la la la la la.

(Frøkenen rejser sig fra Klaveret.)

2. Ja for Snue, jeg Dem sværger,
kan jeg knap en Node se.
Selv den lette Fidelberger
Vil ej gaa.

Frøkenen. (korrigerende). „Fidéle berger".

Trine.

Hvis jeg skal, Mama,
faar jeg tralle da:
La la la la la la la.

Madam Rar. Ja ja, naar hun ikke kan synge, saa vil vi ikke heller plage hende.

Tennemann (tager sin Violin op af Lommen). Men sedan Mamsellen ikke er enrhumerat paa Føtterne, saa kan hun låta se sine Progresser uti Dans. Allons, à votre place! (Til Madam Rar.) Dette her er en Pas de deux, som jeg har komponerat for Frøknerna Gyldenasparges, Døttrar af Excellencen Greve Gyldenasparges, som er gift med en Dotter af Baron Silverkartoffel. Det er en stor Seigneur uti Sverrige. Jeg har i många Aar varit Dansmestare hos hans Familie.

Attendez; Mamsellen vil nu dansa Solo, men det er dog en Pas de deux; jeg vil sjelf figurera deri, för at gi Madammen en Ide om Ensemblen. (Til Trine.) Eh bien, commencez!

(Under denne Replik flyttes Kaffebordet hen i Baggrunden paa höjre Side af Dören. Alle sætter sig ned i en Række paa venstre Side. Tennemann spiller, Trine danser under følgende Sang. Han figurerer med hende og gnider af og til paa Violinen.)

Mel. af Cendrillon: A quoi bon la richesse.

Tennemann.

1. En avant deux, en arrière!
Uttilbens! Hufvud rak!
Saa! det er en annan Sak!
Var lite mer légère!
Queue de chat! Nu giv mig Handen,
först den ena, saa den anden.
Animer sin Mouvemang!
Ja hun har et stort Talang.
Staa! Staa!
Nu dansar jag ena, Mamsellen ser derpaa.
Saa vakker en Solo vist aldrig för man saa.

Kor.

Saa prægtig en Solo vist aldrig för man saa.

Tennemann.

2. Hvad er detta? ta mig tusen!
Uttilbens, har jeg sagt!
Vil Mamsellen give Agt!
Vred blir jeg i Kabusen.
Hun maa tro, hun tör ej fjase.
Runda Armar! Avec grâce!
Hufvud rak! Hold Takt! ça ça!
Saa! nu gaar det mycket bra,
staa! Staa!
Nu dansa vi sammen; hur vakkert er ej det!
Saa hvar à sa place, og til sidst en Pirouette.

Kor.

Vist aldrig vi skued saa stolt en Pirouette.

Madam Rar. Naa det maa man sige, om hun aldrig havde lært andet, saa har hun lært Dansen til Gavns.

Tennemann. Nær Madam er satisfaite, saa er jeg mycket flatteret derøver.

Madam Rar. Ak jeg kan næsten ikke bare mig for at græde af Glæde over min Datters store Fremskridt i sine Videnskaber. Ja saadant et Barn er lykkeligt, dersom hun bare skönnede derpaa.

Fruen. Der bliver ingen Umage sparet med hende.

Frøkenen. Nej det ved Gud!

Zierlich. Vi göre alt for at danne hende til et værdigt kvindeligt Medlem af Samfundet.

Madam Rar. Ja hun er i gode Hænder, og De kan stole paa min Erkendtlighed.

FEMTENDE SCENE

De forrige. En Tjenestepige.

Pigen. Her er Bud fra Vinhandler Wassermann med Flaskerne.

Fruen. Hvor er de?

Pigen. Svenden og to Karle staa her udenfor med dem; han spörger, hvor han skal sætte dem.

Zierlich. Lad dem kun blive i Kurven. Jeg skal nok selv besörge dem paa deres Plads. Sig til Svenden, at han ikke behøver at opholde sig.

(Pigen gaar.)

Madam Rar. Naa, jeg vil ikke opholde Dem længere. De har nok at bestille. Jeg kommer igen i Aften. Hvad Tid er det?

Fruen. Selskabet samles Klokken fem.

Madam Rar. Meget vel. Far vel, far vel! Dersom det var muligt, jeg kunde faa min Kurv tilbage i Eftermiddag, saa var det mig kært.

F r u e n. Den skal blive Dem tilsendt om lidt.

M a d a m R a r. Det haster ikke. (Til Frøkenen.) Naa, hvordan blev det med Presenten?

F r ø k e n e n. Vi tog det Sjal til halvfjerds. Börnene bringe det med i Aften.

M a d a m R a r. Ja det var ogsaa det rigtigste. Nu far vel! (Gaar.)

F u g t e l. Jeg maa ogsaa anbefale mig indtil videre. Jeg har endnu nogle Kunder at barbere.

S i m o n. Jeg denker, vi gaa allesammen. Det er jo Tid at spise til Middag.

F r u e n. Vil De spise til Middag?

S i m o n. Ja det forstaar sig.

F r u e n. Det gör vi ikke. Vi har drukket Kaffe. Nu gemme vi vor Appetit til den gode Souper i Nat Klokken to.

S i m o n. Nej jeg bedakker mig, so længe kan jeg ikke gaa med en sulten Mave.

V i n k e. Naa kom nu!

(Tennemann, Simon, Vinke og Fugtel gaar.)

F r u e n (til Zierlich). De bliver dog?

Z i e r l i c h. Ja, min bedste Frue, jeg bliver for at gaa Dem til Haande.

F r ø k e n e n. Far vel saa længe; jeg skal endnu informere i Miss Lumpkins Institut, og derefter har jeg et Ærinde i Nærheden af Sølvgadens Kaserne, og det er tilforladelig sandt, jeg skal ogsaa op i Industrien; men jeg er her igen inden Klokken fem. Jeg spiser heller ikke til Middag. (Gaar.)

Z i e r l i c h. Hvad mener De, Frue, var det ikke bedst at sætte Kurven for det förste her ind i Stuen? Saa kan vi herfra transportere Vinflaskerne ind i Salen, efter som vi bruge dem.

F r u e n. Jo, det var nok det bedste.

Zierlich. Nu, saa vil jeg selv besörge den herind.

Fruen. Nej det er jo en Skam.

Zierlich. O, ingenlunde! Tillad blot, at jeg trækker min Kjole af.

(Trækker den af og lægger den ind i Skabet.)

Fruen. Og naar De er færdig med det, saa kunde De nok komme ind til mig for at følge mig i et Par Ærinder ud i Byen. Jeg har endnu nogle Smaating at købe ind til i Aften.

Zierlich. Med allerstörste Fornöjelse. (Gaar.)

Fruen. Trine! Kan du endnu laane mig to Rigsdaler?

Trine. Jeg har endnu en Femdaler-Seddel, den er til Fru Bittermandels Tjeneste.

Fruen. Nu, saa meget des bedre, min lille Trine, saa skal du have nitten Rigsdaler, tre Mark i Alt. (Trine gaar.) Pas saa paa Dören, Constance, mens jeg er ude! (Raaber ud af Dören i Baggrunden.) Kom saa ind og tag Kaffetöjet ud og sæt alting i Orden! (Til Constance.) Og lad saa Kurven med Vinflaskerne tömme, og naar den er tom, saa lad en gaa hen med den til Madam Rar.

Trine (kommer). Vær saa god, Fru Bittermandel!

Fruen. Tak, mit Barn!

(Gaar ind i Kabinettet til höjre.)

(Tjenestefolkene kommer ind og rydder op. Zierlich kommer med Kurven, som bæres af et Par Karle, og lader den sætte foran Klaveret. Karlene gaar.)

Zierlich. Man skal ikke sige om mig, at jeg er storagtig. Gud ved, jeg slider i Dag som en Hest. Men blot ikke mine gode Klæder tage Skade, saa er det lige meget.

(Gaar hen og tager Kjolen ud af Skabet og tager den paa og gaar ind i Kabinettet til höjre. Tjenestefolkene er imidlertid blevet færdige og gaar.)

SEKSTENDE SCENE

Constance. Trine.

Constance. O, Trine, jeg er færdig at gaa fra Forstanden! Hvilken forfærdelig Formiddag!

Trine. Ja du har noget at tale om, men hvad skal jeg sige, som saadan har maattet holde her og ladet mig eksaminere i alle Videnskaber og Kunster?

Constance. O, intet andet end det! Men jeg, som endnu ikke har kunnet komme til at læse mit Brev! (Tager det frem.)

Trine. Du arme Stakkel! Ja du er rigtignok at beklage. — Men ere vi nu ogsaa sikre?

Constance. Jeg kan ikke vente længere.

Trine. Skynd dig da, inden Fru Bittermandel faar taget sit Töj paa.

Mel. af Figaros Giftermaal: Su l'aria: Che soave zefiretto.

Trine.
Lad høre!

Constance (læser).
„Lad din Yndlingsblomst dig minde" —

Trine.
din Yndlingsblomst dig minde!

Constance.
„om den Ven, der har dig kær!"

Trine.
om den Ven, der har dig kær!

Constance.
„Blomster spire, Blomster svinde" —

Trine.
Hvordan lød det?

Constance.
„Blomster spire, Blomster svinde" —

Trine.
Blomster spire, Blomster svinde!

Constance.
„han dog er dig stedse nær."

Trine.
han dog er dig stedse nær!

Begge.
han dog er dig stedse nær!

Constance.
Vil du læse det, Trine?

Trine (læser).
„Lad din Yndlingsblomst dig minde "—

Constance (læser).
„om den Ven, der har dig kær!"

Trine.
„Blomster spire, Blomster svinde" —

Constance.
„han dog er dig stedse nær."

Begge.
han dog er { dig / mig } stedse nær.

SYTTENDE SCENE

De forrige. Fru Bittermandel.

Fruen. O, Gud hjælpe mig! der staar hun min Sjæl og læser Brevet. — Constance, hvad er det for et Brev?

Constance. O, det er ingenting!

Fruen. Ingenting? det er et Brev, siger jeg.

Constance. Nej saamænd er det ikke. Er det vel et Brev, Trine?

Trine. Nej sandelig er det ikke.

Fruen. Ja I to ere i Ledtog med hinanden. Men jeg siger, det er et Brev, og jeg ved ogsaa, fra hvem det er.

Constance. De tager fejl, Tante!

Fruen. Nej saamænd gör jeg ikke. Giv mig det straks!

Constance. O Gud!

(Giver hende det.)

Fruen. Naa, nu skal vi da se. Hvor har jeg dog mine Briller? (Lægger Brevet hen paa Bordet og søger i sin Sypose.) Det er sandt, de ligge i mit Chatol. (Vil gaa.) Nej, men jeg er ikke gal at lade jer to blive alene her. Vær saa god og følg med mig, ellers lægge I kun Raad op om, hvorledes I skulle bedrage mig.

Constance. Hvor kan dog Tante tro . . . .

Trine. Hvor kan dog Fru Bittermandel sætte sig saadant noget i Hovedet?

Fruen. Ingen Snak! Vil I følge med! (Hun driver dem hen ved Dören til höjre.) Det er sandt, Brevet! — Ja det kan blive liggende.

(De gaar.)

ATTENDE SCENE

Sigfrid Møller springer ud af Kurven.

Sigfrid. Det var godt, det gik saadan. (Snapper Brevet til sig.) Har jeg ikke noget at lægge i Stedet for? (Søger i alle Lommer.) Et ligegyldigt Brev? Nej! — Det er da fordömt! — (Trækker et Papir op af Lommen.) Dette her? Nej det kan jeg ikke skille mig ved, dette er et alt for kostbart Dokument, som engang i Tiden skal komme mig til Nytte. (Trækker et andet Papir op af Lommen.) Dette da? — en Skrædderregning? — ja den vil jeg lægge paa Bordet. — Ha! — jeg hører dem allerede komme.

(Springer igen ind i Kurven.)

NITTENDE SCENE

Sigfrid skjult. Fru Bittermandel med Briller paa Næsen. Constance. Zierlich. Trine.

Fruen. Naa, nu skal vi da se.

Zierlich. Min bedste Constance, det er jo grueligt, hvad jeg maa høre om Dem! De tager imod hemmelige Breve?

(Han vil tage Papiret.)

Constance (stiller sig i Vejen for ham og Fruen). O, skaan mig, jeg beder Dem! jeg vil tilstaa alt. Det er et Brev, et Vers.

Fruen. Et Brev! sagde jeg det ikke nok?

Zierlich. Og oven i Købet paa Vers! Nej det er grueligt!

Fruen. Bekend straks, fra hvem det er.

Constance. O Gud! fra —

Zierlich. Fra Snedkeren, jeg ved det! Og jeg, som har været til Nar og bragt Dem det i Buketten! Ja jeg skal tilforladelig ikke tiere være Deres Nar, det kan De tro.

Constance. O jeg beder Dem saa meget, De maa ikke læse det!

Fruen. Jo min Sjæl vil jeg læse det! tro mig nu, jeg bandede.

Zierlich. Her hjælper ingen Snak.

(Griber Papiret.)

Samme Melodi.

Fruen.

Lad høre!

Zierlich (læser.)

„For en Vest at repareres"

Fruen.

„en Vest at repareres!

Zierlich.

„fire Mark betalt til Tak" —

Fruen.
fire Mark betalt til Tak?

Zierlich.
„hvorfor skyldigst her kvitteres."

Fruen. Constance. Trine.
Hvad er dette?

Zierlich.
„hvorfor skyldigst her kvitteres!"

Fruen.
hvorfor skyldigst her kvitteres!

Zierlich.
Hvad er det for tosset Snak?

Fruen.
Hvad er det for tosset Snak?

Begge.
Jeg forstaar ej denne Snak.

Zierlich.
Vil De læse det, Frue?

Fruen (læser).
„For en Vest at repareres" —

Zierlich (læser).
„fire Mark betalt til Tak" —

Fruen.
„hvorfor skyldigst her kvitteres."

Zierlich.
Hvad er det for tosset Snak?

Alle fire.
Hvad er det for tosset Snak!

Fruen. Men hvad vil det dog sige? Det er jo ikke andet end en Skrædderregning.

Constance. Ja Tante, jeg har jo aldrig sagt andet.

Fruen. Du tilstod jo, at det var et Brev.

Zierlich. Et Vers!

Trine. Ved Fru Bittermandel ikke, at Skrædderregninger kaldes Kærlighedsbreve og Nytaarsvers?

Fruen. Ti stille! Der er ingen, som taler til dig.

Zierlich. Men uden Fortrydelse, min smukke Jomfru, hvor har De faaet den Regning fra?

Trine. En af Rullepølserne til Festen i Aften var indsvøbt deri, og saa tog jeg den for at have noget at læse.

Zierlich. Ih, din Strik! naar du vilde læse, kunde du da ikke finde en Aand og Hjerte mere forædlende Lekture end denne?

Fruen. Ja vi har gjort Constance Uret for denne Gang. Men vær nu god igen, min Pige, og pas vel paa Huset, og glem ikke at tömme Kurven og lade den bringe hen til Madam Rar. Jeg vil dog tage Nöglen af Dören. (Lukker Dören til höjre af og tager Nöglen i Syposen.) Kom, Hr. Zierlich!

(Fruen og Zierlich gaar ud af Dören i Baggrunden.)

TYVENDE SCENE

Constance. Trine. Sigfrid i Kurven.

Constance. Men jeg kan ikke komme mig igen af min Forundring. Hvordan er dog dette gaaet til?

Trine. Jeg tror, her maa være en Nissebuk i Stuen, men den er i det mindste af en god Sort.

Constance. Brevet maa dog ligge her et Sted. (De søger.) Det værste er, at jeg nu ikke rigtig kan huske det Vers, som stod deri. Hjælp mig, Trine, at huske paa det.

Trine. „Lad din Yndlingsblomst dig minde." Det var det förste.

Constance. „Om den Ven, der har dig kær." Det var det andet.

Trine. „Blomster spire, Blomster svinde.“ Det var det tredje.

Constance. Men nu det fjerde?

Trine. Hvordan var nu det fjerde?

Sigfrid (springer ud af Kurven). „Han dog er dig stedse nær.“

Constance. Trine. Ah, ah!

Sigfrid. Bliv ikke bange, jeg er ingen Nissebuk, men i dette Öjeblik den lykkeligste Elsker, der nogen Sinde har gaaet i en Snedkers Lignelse.

Trine. Naa det maa jeg sige! det har jeg endnu aldrig oplevet i mine Romaner, at Elskeren er kommen i en Kurv. Men hvordan gaar det til? (Ser ned i Kurven.) Hvor er Vinflaskerne?

Sigfrid. O, dem kan De søge længe efter! Det var en List, jeg tillod mig, at sende en god Ven herop som Kældersvend for paa denne Maade at komme ind i dette tillukkede Kloster. Jeg saa just ved en Hændelse Madam Rars Kurv blive baaren herhen og sagde ved mig selv: Naa denne Kurv er da som gjort til at være Kærligheds Postvogn. Jeg kunde nok tænke, at her i Dag var oprört Vand, og deri er jo godt at fiske.

Trine. Men faar Fru Bittermandel da ingen Vin?

Sigfrid. Af mig ikke.

Trine. Men af Hr. Vinhandler Wassermann?

Sigfrid. Jeg kender ingen Vinhandler i hele Byen, der hedder saadan.

Trine. Naa det vil give en artig Konfusion i Aften.

Constance. Hvilken forvoven Spøg!

Sigfrid. Kun hvo som vover, vinder.

Trine. Og saa har oven i Købet Rivalen bragt Elskerinden baade Deres Brev og Dem selv! O, det

er fortræffeligt! ja han faar rigtignok en dejlig lang Næse!

Constance. Og jeg, som troede, du rent havde glemt mig!

Sigfrid. Glemme dig, min Constance! nej det gör jeg aldrig!

Constance. Jeg havde rigtignok ikke glemt dig. Men det er heller ikke for intet, jeg hedder Constance.

Sigfrid. Ja men jeg hedder Sigfrid, det betyder Sejr og Fred. Jeg skal besejre alle Hindringer og slutte en fordelagtig Fred med mine Modstandere.

Constance. Gid det var saa vel! Men hvorfor har jeg ikke set dig i saa lang Tid?

Sigfrid. Hvorledes skulde jeg vel være kommen herind? Min Rival, som Trine kalder ham, passer jo paa som en Smed. Hvis ikke denne overordentlige Lejlighed havde tilbudt sig . . . .

Trine. Ja den var rigtignok overordentlig!

Sigfrid. Men lad os ikke mere tænke paa den forbandede Blæksmører, den Stileretter, den Glosebog, den evige Grinebider, — den Poet! Nej en Snedker, det er dog en ganske anderledes Karl. En Snedker er just en Mand for en smuk og elskværdig Pige.

Constance. Synes dig det?

Sigfrid. Hør efter, saa skal du høre, jeg har Ret.

Mel. af Dragedukken: I Haven gik Signe, en Rose at faa.

Sigfrid.

1. Naar Snedkeren fører til Hjemmet sin Brud,
ej finder hun nøgne de Vægge;
med Sofa, med Skab har han smykket dem ud,
stolt stande de Møbler i Række.

2. Der sidde de to saa bekvemt vel et Aar
og se paa de Vægge saa smukke;
men kommer saa Storken med blomstrende Vaar,
han laver en nydelig Vugge.

Constance.

3. Men kaldes hans elskede bort fra hans Barm,
da hövler han stille de Bræder
og bygger en Celle, saa tæt og saa varm,
og med sine Taarer den væder.

Sigfrid.

4. Dog heller han sparer det Arbejd, den Graad,
ved Lystighed Griller fortrænges.

Constance.

Men sorgfuld hun græder sig Kinden saa vaad,
naar, skilt fra den elskte, hun længes.

Sigfrid.

5. Ja Skilsmissen staar som en frygtelig Magt.

Constance.

Den Livet og Glæden betvinger.

Begge.

Men Elskov og Mod, med hinanden i Pagt,
skal laane dem frelsende Vinger.

Constance. Stille! Jeg synes, jeg hørte nogen gaa med Forstuedören.

Trine (løber hen ved Dören og lytter og kommer tilbage.) Der er en derude.

Constance. Gud! hvad skal vi göre?

Sigfrid. Jeg springer i Kurven.

Constance. Nej, nej! det gaar ikke an. Du bliver opdaget. Kom herind saa længe!

(Gaar ind med ham i sit Kabinet.)

EN OG TYVENDE SCENE

Trine. Hans Mortensen med Bøger i en Rem og spisende paa et Æble.

Trine. Aa! er det intet andet end dig?

Hans. Intet andet? Jeg synes, det er nok, det.

Trine. Du kommer til Ulejlighed.

H a n s. Til Ulejlighed? Se se! det har man, fordi man sværmer for saadan en tosset Tøs og udfinder de allerkløgtigste Planer for at faa hende at se. Naar man saa har overvundet alle Hindringer, faar man en Modtagelse som en Hund i et Spil Kegler.

T r i n e. Naa hvad kløgtige Planer har du da udfundet?

H a n s. Der? vil du have et Æble? jeg vil dog ikke spise uden at byde dig.

T r i n e. Ja, det er meget smukt, at du byder mig de Æbler, som du har stjaalet fra min Moder.

H a n s. Stjaalet! Hvem tör sige, at jeg har stjaalet?

T r i n e. Det siger min Moder.

H a n s. Godt! hun skal lære at kende mig. Hvo som angriber min Ære, over ham kræver jeg Hævn. Det skal koste hende hendes tre Mark.

T r i n e. Hvordan det, lille Hans?

H a n s. Ja se det vidste jeg nok, nu er hun god igen. — Jo det skal jeg sige dig, lille Trine. Siden din Moder siger, at jeg stjæler, saa skal jeg nu ogsaa virkelig stjæle fra hende, til tre Marks Beløb.

T r i n e. Men saa er du jo en Tyv.

H a n s. En Hjertetyv, lille Trine!

T r i n e. En Æbletyv, lille Hans!

H a n s. Nej en Hjertetyv, lille Trine, ifald jeg stjæler dig fra hende.

T r i n e. Naa? er det til tre Marks Beløb?

H a n s. Aa Snak, Trine! Du er over tre Tusind Mark Banko værd.

T r i n e. Du takserer rask. — Men hvad var det, du vilde fortælle om de Planer, dit kløgtige Hoved har udklækket?

H a n s. Det kan du spörge om? Synes du ikke, at det er kløgtigt nok af mig at liste mig ind til dig den

samme Dag, da din Moder har forbudet mig at se dig, og da Lærer og Lærerinde, Tjenestefolk, og hvad alt det Kram hedder, passe paa Dörene for at forhindre mig Entréen?

Trine. Hvordan har du da baaret dig ad dermed, min Sön?

Hans. Det skal jeg sige dig. Jeg passede paa, da Fru Bittermandel og Hr. Zierlich gik ud, og saa tog jeg et af disse Æbler — ja nu siger du vist igen, at jeg har stjaalet dem, men det er den skændigste Usandhed.

Trine. Godt, Hans! Mit Hjerte er overbevist om din Uskyldighed.

Hans. O fortryllende Svar! (Kysser hendes Haand.) Og saa slog jeg Æblet ind ad Vinduesruden, saa den klingrede i tusinde Stykker, og vips løb jeg ind ad næste Port, ind i Naboens Gaard, hvor jeg skjulte mig i et stort Sukkerfad. Nu kom alle farende ud paa Gaden for at se, hvad det kunde være, og mens de alle løb ned ad Gaden, for at faa fat paa Kanaljen, saa smuttede jeg ind ad Gadedören, som de havde ladet staa aaben paa vid Gab.

Trine. Fy! det er jo Drengestreger.

Hans. Hvad var det, du sagde der? — Lad mig ikke høre det Ord engang endnu. Du snakker, som du har Forstand til. — Se her bringer jeg dig en Bog. en Rejsebeskrivelse, Din Moder skændte paa mig i Morges, fordi jeg altid laaner dig Romaner. Hun sagde, det var bedre, jeg bragte dig Rejsebeskrivelser, for at du kunde lære noget nyttigt, som ikke fordærvede din Moralitet. Se her er en, vil du se? den hedder: „Rejse igennem Ulykkens Huler og Elendighedens Boliger."

Trine. Tak skal du have.

Hans. Du kan aldrig tro, hvad jeg har narret mange Mennesker April i Dag.

Trine. Har du det, Hans? Lad mig høre noget derom.

Mel. af Die Wiener in Berlin: War's vielleicht um eins.

Trine.

1. Sig mig, hvem der var
allerførst din Nar.

Hans.

Peter Mule var
allerførst min Nar.

Trine.

Det var en ypperlig Plan!
Men lad mig høre hvordan.
Hansemand, fortæl!

Hans. Hør da!

Trine. Nu vel!

Hans.

Han sov i Skolen i Krog,
tavs snapped jeg bort hans Bog,
og vips nu løb han hjem igen
for at hente den.

Begge.

Han sov i Skolen i Krog.
tavs snapped { jeg / Hans } bort hans Bog,
og vips nu løb han hjem igen
for at hente den.

Trine.	Hans.
O for vist	Ha ha ha
ret en artig List!	Ha ha ha
Ha ha ha ha ha!	Ha ha ha
Ja min Hans	Ha ha ha
er en Gale-Frands!	Ha ha ha
Ha ha ha ha ha!	Ha ha ha!

Trine.

2. Sig mig, hvem du har
dernæst haft til Nar.

Hans.

Ham, som retter Stil,
narred jeg April.

Trine.

Det var en ypperlig Plan!
Men lad mig høre hvordan.
Hansemand, fortæl!

Hans.

Hør da!

Trine. Nu vel!

Hans.

Jeg sagde: „Mikkel Skersant
kysser Malene galant".
Vips ud i Køkkenet for han nu,
thi han er jaloux.

Begge.

| Jeg | / | Han | sagde: Mikkel Skersant
kysser Malene galant.
Vips ud i Køknet for han nu.
thi han er jaloux.

Trine.	Hans.
O for vist	Ha ha ha
o. s. v.	o. s. v.

Trine.

3. Sig mig, hvem der var
tredje Gang din Nar.

Hans.

Tredje Gang til Nar
fik jeg Madam Rar.

Trine.

Det var en skammelig Plan!
Jeg vil ej høre hvordan.
Hans er du da gal?

Hans.

Hør dog!

Trine. Saa tal!

Hans.

Hun mig befalte paa ny
evig min Trinemor fly.
Vips jeg til dig herind mig stjal;
Hans er ej saa gal.

Begge.

Hun {mig / ham} befalte paa ny
evig {min / sin} Trinemor fly,
Vips {jeg / han} til {dig / mig} herind {mig / sig} stjal;
Hans er ej saa gal!

Trine.	Hans.
O for vist	Ha ha ha
en uskyldig List!	Ha ha ha
Ha ha ha ha ha!	Ha ha ha
Ja min Hans	Ha ha ha
er en Gale-Frands;	Ha ha ha
Ha ha ha ha ha!	Ha ha ha!

Hans. Aa, jeg har narret mange flere endnu, men det vilde blive for vidtløftigt at fortælle.

Trine. Men er du da ikke selv bleven Aprilsnar?

Hans. Jo pyt!

Trine. Ja ja, min Dreng, det kan forestaa dig endnu.

TO OG TYVENDE SCENE

De forrige. Constance.

Constance. Men hvad er dog paa Færde her? — Trine, hvad tænker du paa? Hans Mortensen her? Har du glemt din Moders og min Tantes strenge Befalinger? Hvordan vil det gaa, ifald de faa at vide, at han har været her?

Trine. Nej, nu har jeg hørt det med! Du vil ordentlig ræsonnere, du vil moralisere for andre, du, som selv i dette Öjeblik . . . .

Constance. Ti stille! Jeg har ikke et Ord at sige.

Trine. Lad dine Öjne falde paa den Kurv, der staar, og gaa i dig selv.

Constance. Det er nok, Trine! gör hvad du vil, men bær dig forsigtig ad. (Afsides, idet hun gaar tilbage i Kabinettet.) Det er ret en slem Dreng.

TRE OG TYVENDE SCENE

Hans. Trine.

Trine. Nu har jeg aldrig set saa galt!

Hans. Hvad er det, Trine?

Trine. Tænk dig, at hun vil give sig til at moralisere over at du er hos mig, hun, som selv i dette Öjeblik har sin Kæreste Sigfrid Møller inde hos sig paa sit Værelse, ham, der lige saa lidet tör komme her i Huset som du.

Hans. Hvad siger du, Trine! O det er dejlige Spænd! Saa ere vi nu to hemmelige Par.

Trine. Naar hun kan have sin Kæreste hos sig, hvorfor skulde jeg da ikke kunne have min hos mig?

Hans. Ih, det er ligefrem!

Trine. O, det er en ypperlig Historie! Hør engang, men du maa for alting ikke fortælle det igen . . . .

Hans. Jeg er tavs som en Mur.

Trine. Hr. Zierlich, som selv er forlibt i Constance, bragte hende i Formiddags en Buket, og deri laa et Brev fra Sigfrid Møller. Siden kom denne Kurv herop, og Fru Bittermandel troede, det var en Present fra en Vinhandler, som slet ikke er til; saa be-

sörgede Hr. Zierlich Kurven selv herind, og hvem laa i Kurven? Sigfrid Møller.

H a n s. Evig forsoren! nej det er fortræffeligt! dette Paafund er næsten lige saa godt som mit at slaa Ruden ind.

T r i n e. Det skulde jeg mene.

H a n s. Vel at forstaa, Trine! Var hans finere udtænkt, romantiskere end mit, saa viser mit derimod större Kraft og Mod. (I en læsende Tone.) Jo större Kraft, des mindre List. De modigste og ædleste Dyr ere de mindst listige.

T r i n e. Ja du er et godt Dyr, men trods al din Kraft og alt dit Mod saa maa du nu gaa, inden Fru Bittermandel kommer hjem.

H a n s. Jo paa det Lag! Nej nu vil jeg just blive. Saa længe Snedkeren ikke gaar, saa gaar jeg saagu heller ikke.

T r i n e. Betænk, hvad du siger! hvad kommer Snedkeren os ved?

H a n s. Mere, end du tror. Hvis der skulde trække et Uvejr af Skænd op, saa slaar Tordenen ned paa de höjeste Steder; vi smaa gaa nok fri i den almindeilge Hurlumhej. Hvad er Höjhed? Et Maal for det höjeres Vrede. — O der kan aldrig gives et belejligere Öjeblik til at göre Gavtyvestreger!

T r i n e. Min Ven! hvis ingen anden Betænkning kan dæmpe dit flammende Mod, saa lad i det mindste mit Rygte være dig helligt!

H a n s. Søde Trine! Dit Rygte har ingen ömmere Ven end Hans Mortensen.

T r i n e. Slip mig Forræder! Falskhed er dit Ord. Du skaaner ikke mit Rygte. Nu husker jeg först paa, at jeg har en Höne at plukke med dig.

H a n s. Naa da?

T r i n e. Du gaar og braller ud i hele Byen det For-

hold, hvori du staar til mig. Det er ikke længer nogen Hemmelighed. Jeg er blameret i Verdens Öjne. Jeg er en ulykkelig Pige, maaske for min Livstid. O I Mænd, I Mænd kunne aldrig bevare nogen Hemmelighed! Kun Kvindens Barm er tro, og tavs som Graven.

H a n s. Naa Herre Gud, jeg har maaske fortalt det til et Par af mine Skolekammerater. Naar jeg ikke maatte tale om det, hvad Glæde havde jeg saa deraf?

T r i n e. Men der er Maade med alting. Du har snakket saa meget derom, at vi begge ere blevne til en Fabel over Byen. Ja jeg vil ikke skjule det længer for dig. Hør, hvor vidt Følgerne af din Ubesindighed har bragt os; der er udkommen en Pasquil over os.

H a n s. En Pasquil!

T r i n e. „Hans og Trine, en Scene i Rosenborg Have." Den staar i en Nytaarsgave for i Aar.

H a n s. Naa saa lover jeg dig da: jeg skal rigtignok smöre den Karl . . . .

T r i n e. Hør ud, det er endnu ikke det værste. Men forleden har de opført den Scene paa et Deklamatorium, og de to, som spillede os, skal have lignet os saa livagtig, at enhver kunde tage og føle paa, at det skulde være os. Tænk bare, at han, som forestilte dig, er en gammel Karl, der hedder Rosenkilde; han har majet sig saadan ud, at han saa ud som en Skoledreng. Fatter du den hele grænseløse Ulykke af at blive indført paa Teatret, saaledes som man staar og gaar i det hæderlige Hverdagsliv?

H a n s. Da maa jeg sige, det er skammeligt, at Aktørerne skal have Lov til at gaa og kopiere en respektabel Skolediscipel.

T r i n e. Herre Jemini; jeg hører nogen gaa med Forstuedören. (Hans løber hen og slaar Dören i Laas.) Hvad gör du?

H a n s. Jeg slog Dören i Laas. Lad mig nu se, at jeg faar mig vel skjult.

Z i e r l i c h (udenfor). Luk op!

T r i n e. Hvad skal vi dog hitte paa?

H a n s. Jeg skjuler mig i Kurven.

T r i n e. Nej gör ikke det. Heller i Skabet.

H a n s. Som du vil.

(Trine aabner Skabsdören.)

Z i e r l i c h. Luk dog op, Trine, du er jo derinde.

T r i n e. Jeg søger om Nöglen.

H a n s. Far vel, min Trine, farvel! (Omfavner hende.) Faren truer os, en Tordensky hænger os over Hovedet. For din Skyld kaster jeg mig i Armene paa denne bælmörke Nat. (Vil gaa ind i Skabet, men standser.) Evig forsoren! hvilken dejlig Wienertærte!

T r i n e. Skynd dig, skynd dig!

H a n s. Vi ses igen!

(Omfavner hende og gaar ind i Skabet. Trine lukker Skabsdören til.)

Z i e r l i c h. Men Trine, hvor længe skal jeg staa her?

T r i n e. Nu kommer jeg.

(Hun aabner Dören for Zierlich.)

FIRE OG TYVENDE SCENE

H a n s i Skabet. T r i n e. Z i e r l i c h.

Z i e r l i c h. Hvad er paa Færde her? hvorfor har du lukket Dören i Laas?

T r i n e. Fordi jeg var alene.

Z i e r l i c h. Hvem talte du da med?

T r i n e. Jeg har ikke talt med nogen.

Z i e r l i c h. Jeg har jo tydeligt hørt det. Og nu? — Nu hører jeg nogen tale derinde i Kabinettet. Hvem er derinde?

Trine. Der er ingen anden end Constance.

Zierlich. Hvem taler hun da med?

Trine. Det ved jeg ikke.

Zierlich (lægger Øret til Dören). Det er Snedkeren, Trine!

Trine. Nej ham er det nu bestemt ikke.

Zierlich. Hør, du er en Lögnerske, en Bedragerske. Du er i Ledtog med hende for at narre os alle til Hobe. Du har lukket Snedkeren ind, derfor var Dören i Laas.

Trine. Det er saamænd slet ikke sandt.

Zierlich. Hør! dersom du ikke bekender paa Öjeblikket, saa tager jeg dig og bærer dig op paa Loftet og lukker dig inde, til Fru Bittermandel er kommen hjem.

Trine. Aa, det lader De nok være.

Zierlich. Naa saa skal du da se . . . .

(Vil gribe hende, hun retirerer hen i Baggrunden.)

Hans (træder ud af Skabet, spisende paa et stort Stykke af Tærten). Hvad behager? Vil De bortføre Trine?

Zierlich. Hvad ser jeg!

Hans. De har fornærmet Trine, jeg kræver Dem til Ansvar for Deres ærerörige Talemaader. Min Trines Ære er min. De kalder hende en Løgnerske, en Bedragerske, men hun er ingen af Delene. De selv derimod er en dobbelt Aprilsnar; thi det er Dem, som har bragt Constance ikke blot Brevet fra Snedkeren, men Snedkeren selv, som laa der i Kurven, hvori De troskyldig mente, at der var Vinflasker.

Zierlich. Hvad maa jeg høre! er det sandt?

(Løber hen til Kurven og ser ned i den.)

Trine. Ja, siden Hans har fortalt det, saa kan det ikke nytte at skjule det længer.

Zierlich. Hør Börn, jeg tilgiver jer to, jeg skal lægge et godt Ord ind for jer hos Fru Bittermandel,

men saa maa I heller ikke røbe mig. Har Snedkeren narret mig, skal jeg nu narre ham igen. Jeg skal dyppe ham i hans eget Fedt. Han skal ikke være ene Hane i Kurven. Jeg lægger mig selv i den for at være Vidne til hans Samtale med Constance og for at overrumple og beskæmme dem begge to. Men Fru Bittermandel og Börnene i Skolen maa ikke vide noget om denne min Nedladenhed i Kurven. Min Gravitet som Lærer vilde lide derunder. Kan jeg stole paa at I vil tie dermed?

T r i n e. Det skal vi.

H a n s. Det er soret!

T r i n e. Men paa det Vilkaar, De sagde.

Z i e r l i c h. Forstaar sig. (Aabner Kurven.) Jeg vil dog först trække min Kjole af for ikke at smudske den. (Trækker Kjolen af og lægger den ind i Skabet.) Saa!

(Gaar hen ved Kurven, Hans og Trine hjælpe ham ind i den.)

FEM OG TYVENDE SCENE

D e f o r r i g e. Frøken T r u m f m e i e r i Baldragt.

F r ø k e n e n (ubemærket af de andre). Hvad mon det skal sige? Hr. Zierlich staaende i Vinkurven!

Z i e r l i c h. Her er rigtignok overordentlig smudsigt paa Bunden. Jeg er bange, mine gode Benklæder tage Skade.

T r i n e. Maaske vi kunne brede noget under.

Z i e r l i c h. Nej lad os ikke spilde Tiden, jeg sætter mig paa mine Hænder.

(Sætter sig ned.)

F r ø k e n e n. Nu har jeg set det med!

Z i e r l i c h. Luk saa Laaget til, I to!

F r ø k e n e n. Jeg maa sandelig skjule mig og lure paa, hvad dette skal blive til.

(Springer ind i Skabet og titter ud af Dören paa Klem.)

(Hans og Trine lukker Laaget paa Kurven.)

SEKS OG TYVENDE SCENE

De forrige. Constance. Straks efter: Sigfrid.

Constance (med et hvidt Forklæde i Haanden, bliver staaende i Dören og sér ud i Stuen). Nej, her er ingen uden Börnene; kom nu gesvindt.

Sigfrid (kommer). Skal jeg da nu gaa min Vej?

Constance. Det er den höjeste Tid.

Sigfrid. Det er Skade, Hr. Zierlich ikke er her, saa kunde han besörge mig ud i Kurven, ligesom han besörgede mig ind.

Constance. Spot ikke! Han kan let komme, förend vi ønske det; han er vist ikke langt herfra.

Trine. Nej det tör jeg nok love for.

Constance. Du kan ikke komme herfra paa en nemmere Maade end den, jeg har sagt dig. Du bærer denne Kurv ud af Huset; min Tante har befalet mig at lade den bringe til Madam Rar. Det vil ingen Opsigt göre hos Tjenestefolkene, naar de se dig gaa ud herfra i dette Ærinde. Se, her er et Forklæde, det tager du paa for at ligne en Bodsvend.

Sigfrid. Men det maa dog være paafaldende for Tjenestefolkene at se mig gaa ud af Huset, naar de ikke har set mig gaa ind.

Constance. Det siger intet, de vil tænke, at du er gaaet herind i et Öjeblik, da de ikke passede paa Dören. Jeg skal selv følge med og betrygge din Vandring lige til Gadedören.

Sigfrid. Nu vel, det er ikke værdt at betænke sig længe. Bind mig da dette Skærf om Livet; det er et Elskovspant, som jeg beholder, til vi ses igen. (Hun binder ham Forklædet om, han gaar hen til Kurven.) Hør ved du hvad? Jeg tager Kurven paa Nakken, jeg ser, der er Remme i den, den er jo desuden tom.

Constance. Gör, som du vil, men skynd dig bare at komme bort.

Sigfrid Du holder slet ikke af mig, du længes bare efter, at jeg skal gaa min Vej.

Constance. Hvor kan du sige det? Men her er intet Öjeblik at spilde.

Sigfrid. Og saa giver du mig oven i Købet en Kurv med til Afsked, det er et slemt Tegn.

Constance. Nej jeg giver dig ingen Kurv, det er jo din egen Postvogn.

Sigfrid. Ja det er da endelig ogsaa sandt. Naa Courage! Lige saa godt springe som krybe i det. (Løfter paa Kurven, men slipper den igen.) Hille en Ulykke, hvor den er svær! Jeg troede, den var tom, siden jeg selv laa i den.

Constance. Bi lidt, lad os se, hvad det er.

Trine. O, det er intet andet end en lille Mølle-sten, som min Moder har købt af Værten her i Huset til sin nye Mølle paa Farimagsvejen, og den har nu Værten lagt i Kurven, for at hun kunde faa den tilbragt med det samme.

Sigfrid. Naa i Guds Navn da! Det er rigtignok forbandet haardt at gaa her og slæbe sig ihjel paa en Møllesten. — Hør, ved du hvad, Constance, lad os tage Stenen ud, og læg du dig selv i Kurven, saa bærer jeg dig hemmelig bort, og saa lade vi os vie af en Præst.

Constance. Aa, du er ikke rigtig klog! For Guds Skyld, gaa din Vej og nøl ikke længere!

Sigfrid. Der har vi det, det er, som jeg siger, du holder slet ikke af mig; dersom du havde Kærlighed, saa havde du ogsaa Mod.

Constance. O spøg nu ikke til urette Tid!

Sigfrid. Det er mit ramme Alvor.

Constance. Far vel, jeg gaar min Vej.

Sigfrid. Naa saa giv mig da et Kys til Afsked!

Constance. Stille! sig ikke saadant noget, naar Börnene høre derpaa.

Sigfrid. Tomme Udflugter! Du holder ikke af mig, det er Tingen, og her skal jeg gaa som en Nar og slæbe mig fordærvet paa den forbandede Møllesten.

Constance. Dersom du har mindste Godhed for mig, saa gaa, medens det endnu er Tid.

Sigfrid. Vil du da kysse mig?

Constance. Hør, nu bliver jeg vred; jeg har engang sagt nej, jeg lader mig ikke tvinge.

Sigfrid. Farvel!

(Stikker Armene gennem Remmene paa Kurven og tager den paa Nakken.)

Constance. Far vel, Sigfrid!

Sigfrid (paa Vejen til at gaa). Du ser mig aldrig mer!

Constance. Hvad siger du!

Sigfrid. Saadan som du her ser mig, gaar jeg lige ud paa Langebro og springer i Vandet; min Møllesten skal nok trække mig til Bunds.

Constance. For Himlens Skyld!

Zierlich (stikker Hovedet ud mellem Laaget og Kurven, men kan ikke faa Laaget höjere op formedelst Remmene, som gaar over det). Hej, hej! Gevalt!

Sigfrid. Hvad er det?

Constance. Hr. Zierlich!

Sigfrid. Zierlich, hvor er han?

Zierlich. Bag ved Dem, gode Hr. Møller!

Sigfrid. Bag ved mig? (Drejer sig flere Gange rundt.) Jeg ser intet.

Constance, Trine, Hans (med Skoggerlatter.) I Kurven!

Sigfrid. Hvorledes? Det er Dem, som er Møllestenen?

Zierlich. Lad mig bare komme ud, inden De springer i Vandet.

Sigfrid. Nej har jeg Dem engang fat, saa skal De saamænd ikke slippe. Naar jeg tager mig selv af Dage, saa vil jeg i det mindste have den Tröst, at min Rival følger med.

Zierlich. O jeg skal aldrig rivalisere med Dem!

Sigfrid. Ja det er en anden Sag. Vil De afstaa fra alle Pretensioner paa Constance?

Zierlich. Ja, ja, ja i Pokkers Skind og Ben!

Sigfrid (idet han sætter Kurven ned). Godt! saa er De reddet. Ser De, jeg var saa vis paa, at De vilde finde Dem i Billighed, at jeg allerede for længe siden har opsat Deres Løfte skriftlig for at præsentere Dem det ved en eller anden passende Anledning. Her er det. (Tager et Papir frem.) Vil De behage at underskrive.

Zierlich. Ja lad mig bare komme ud, jeg kan jo dog ikke skrive i Kurven.

Sigfrid. Aa, De kan nok faa en Haand ud af Aabningen. Dyp en Pen, lille Trine!

Zierlich. Jeg skriger paa Hjælp.

Sigfrid. Gesvindt, bind Kurven til, og lad os kaste den ud fra Loftslugen.

Zierlich. Nej, giv mig Pennen!

Trine (bringer ham en Pen). Vær saa god.

Zierlich (skriver). Saa? Maa jeg nu komme ud?

Sigfrid (tager Papiret). Med Fornöjelse. (Aabner Kurven, Zierlich kryber ud.) Naa saa tænker jeg, vi vil begge blive i Live og lade de Sterbens-Griller fare.

Zierlich. O, hvor jeg er bleven tilrakket! Mine gode Benklæder, mit gode Kalvekryds, hvor det ser ud!

Sigfrid. Ja det er egentlig det værste af det hele; thi Pigen havde De dog aldrig faaet.

H a n s. Jeg gratulerer, Hr. Zierlich!

Z i e r l i c h. Hvortil?

H a n s. Til, at De tredje Gang er bleven Aprilsnar.

(Man hører nogen tale i Forstuen.)

C o n s t a n c e. Der er nogen! Sigfrid, gaa ind i mit Kammer!

T r i n e. Skjul dig, Hans!

Z i e r l i c h. Min Kjole!

(Constance og Sigfrid gaar ind i Kabinettet. Hans og Zierlich løber hen til Skabet, Frøkenen slaar Skabsdören i.)

H a n s. Det er lukket.

Z i e r l i c h. Min Kjole! (Hans springer i Kurven.) Hvor skal jeg hen? (Vil løbe ind ad Dören til höjre.) Den er ogsaa lukket. (Banker paa Dören til venstre.) Lad mig komme ind! (Løber hen til Kurven.) Gaa ud, Dreng, lad mig komme i Kurven!

H a n s (rejser sig). Nej saa Skam, om jeg gør, enhver er sig selv nærmest; jeg synes, at De kan have faaet nok af den Fornöjelse.

(Sætter sig ned og slaar Laaget til.)

Z i e r l i c h. Jeg faar krybe under Bordet.

(Kryber under Bordet paa venstre Side i Forgrunden.)

T r i n e. Da vil jeg saamænd ikke blive her alene og tage mod alle Skændene. (Aabner Laaget paa Kurven.) Hans, er der ikke Plads til mig i Kurven?

H a n s. Jo, Trine, for dig viger jeg gerne Pladsen.

(Springer ud og lader Trine krybe i Kurven; selv lægger han sig under Klaveret og støtter sig med Ryggen mod Kurven og falder i Sövn om lidt.)

SYV OG TYVENDE SCENE

Z i e r l i c h, Frøken T r u m f m e i e r, H a n s og T r i n e, alle skjulte. Fru B i t t e r m a n d e l og en T j e n e s t e p i g e træder ind ad Dören i Baggrunden.

F r u e n. Gud hjælpe mig! hvordan hænger det sammen?

Pigen (grædende). Her maa have været en Tyv og stjaalet baade Dyr og Harer og Østers og Æbler og Vindruer og hele Klatten ud af Forstuen.

Fruen. Men hvorfor har I uforskammede Tøser ikke passet bedre paa?

Pigen. Ak Fruen kan tro, det er et helt Komplot! Der kom en Sten gennem Vinduet, og saa for vi allesammen ud paa Gaden for at gribe ham, som havde kastet den, og i den Tid maa Tyven have set sit Snit.

Fruen. Jeg ulykkelige Menneske! Og mine fremmede, som jeg kan vente hvert Öjeblik! Men hvor er da Constance? Hvor er Trine? Er Hr. Zierlich endnu ikke kommen, og har ingen set Frøken Trumfmeier? (Pigen gaar grædende bort.) Ja naar Katten er ude, spille Musene paa Bordet.

OTTE OG TYVENCE SCENE

De forrige undtagen Pigen. Fugtel, Tennemann, Simon og Vinke komme, den ene efter den anden.

Fugtel. Ak, gode Frue, der er indtruffet slemme Forhindringer. Jeg har faaet Ordre af Hr. Chirurgussen at tage om en Time ud til Bröndshöj for at aarelade en Barselkone og sætte en Pige en Igle. Jeg kan ikke spille i Aften. Kink har ogsaa faaet Forfald. Hans Moder er bleven syg, og nu maa han vaage i Nat i hendes Sted paa Almindelig Hospital. Og af de to Studiosusser Chirurgiæ har han, som spiller Violin, ogsaa Forhindring. Han spilte i Gaar i en Koncert i Fru Planes Institut, og der kom en drukken Dilettant hen til ham og slog ham paa Snuden, hvorpaa han slog igen og kom i saadant Slagsmaal, at han i Dag maa holde Sengen. Men den anden, som spiller Kontrabas, har sagt, at han skulde have den Ære at komme.

F r u e n. Aa, han kan gaa Fanden i Vold med alle de andre! Hvad kan Kontrabassen hjælpe mig, naar de andre Instrumenter blive borte? Saa gaar da ogsaa min Koncert i Skuddermudder.

T e n n e m a n n (kommer haltende ind, med indbunden Arm og en Krykkestok). Kors! hvad för Olycka! Min Fru, inte kan jag føre Balen op iafton. Vil Ni se, hur jag er miserabel. Der kom en Vagn og kørte paa mig og rev mig om.

F r u e n. O, det er lige meget! her bliver dog intet Bal i Aften.

S i m o n (kommer syngende). »Din Tante Tæl til Ti, din Tante Lene«. Ja det skal min Seel nok gaa. Jeg har evet mig den ganske Dag.

F r u e n. Fejler De da ikke ogsaa noget?

S i m o n. Nej, jeg er min Seel so frisk som en Fisk.

V i n k e (kommer løbende). Her bringer jeg Ole Colonne.

F r u e n. I kan for min Skyld gerne gaa hen og hænge jer alle sammen; thi her bliver hverken Bal eller Koncert eller Souper.

D e a n d r e. Hvorledes?

V i n k e. Og de fremmede komme allerede op ad Trappen.

F r u e n. O Gud hjælpe mig! De fremmede!

T e n n e m a n n. Damerne staa her utanför og drage Stövlerne af og tage Balskor paa.

S i m o n. Ja jeg gik min Seel en ganske Menge Damen, Herren og Kinder forbi.

(Tummel udenfor.)

F u g t e l. Der ere de.

F r u e n. Naa nu gælder det at holde Ørerne stive.

NI OG TYVENDE SCENE

De forrige. Kor af Piger og Drenge med deres Forældre og paarørende, alle i Baldragt. Madam Rar meget pyntet. En Madamme.

Mel.: Pausevalsen.

Kor.
God Aften, god Aften! nu har De os da.

Fruen.
Velkommen hertil! (Afsides.) Gid de vel var herfra!

Kor.
Vi takke Dem skyldigst for Invitation.

Fruen.
Jeg ber, ingen Aarsag! (Afsides.) O min Konfusion!

Kor.
Hør!
Nu vi gratulere den Frue saa bold.

Fruen.
Jeg takker Dem. (Afsides.) Gid de var Fanden i Vold!

Kor.
Gid mangen en Dag De som denne maa ha'!

Fruen.
Jeg takker ærbødigst! (Afsides.) Gud fri mig derfra!
Hør!
Jeg haaber, at ej De min Ringhed forsmaar.

Kor.
Vist ikke! vi tage, hvad Huset formaar.

Fruen.
Det bliver kun tarveligt, det maa De tro.

Kor.
Det siger De stedse; vi kende Dem jo!
Hør!
Gör ej Komplimenter, vi lide det ej,
det sömmer sig ikke for Fruen, o nej!
Vi ved dog, vi faa her i Aften lidt Mad,
De plejer at rutte med Krus og med Fad,
hør!

Naar Tonerne kalde til Dansen os op,
saa glædes vi alle med Sjæl og med Krop.

En Madamme (med en lille Pige ved Haanden). Ak min gode Fru Bittermandel! der paaligger mig en höjst sörgelig Pligt at opfylde. Som Moder til dette klodsede Barn er jeg nødt til at være, ikke blot hendes, men alle Börnenes Talsmand i et overmaade ubehageligt Anliggende.

Fruen. Hvad mener De, gode Madam? Tal De kun uden al Forbeholdenhed. I Dag er jeg forberedt paa al Slags Konfusion og Malhør.

Madammen. Malhør! ja det er det rette Ord; saadan Malhør kan ikke komme uden fra Fanden selv, som er det ondes Fader.

Fruen. Ja det har De saavist Ret i.

Madammen. Saa Fruen ved, hvad det er?

Fruen. Jeg ved, hvad Malhør jeg selv har haft i Dag, og hvorfor jeg er nødt til at göre Selskabet en Undskyldning.

Madammen. Det træffer sig besynderligt, thi Selskabet, i det mindste Ungdommen deraf, har en Undskyldning at göre Dem.

Fruen. O, jeg beder Dem, De har saamænd intet at undskylde.

Madammen. Jo saamænd har vi saa.

Fruen. Nej saamænd har De ikke.

Madammen. Jo gu har vi saa, vil De nu bare høre. Vi havde købt et Sjal til 70 Rdlr. . . . .

Fruen. Ja det ved jeg.

Madammen. Ved De det?

Fruen. Ak nej, jeg fortalte mig, jeg vilde sige, det er ikke noget, som behøver at undskyldes. Et Sjal til 70 Rdlr. er mer end godt nok til mig, jeg forlanger intet dyrere, jeg er ikke saa stor paa det.

Madammen. Ak ja, Frue, men De faar det ikke.

F r u e n. Ikke det?

M a d a m m e n. Nej hør bare. Börnene trak Lod om, hvem af dem der skulde overrække Dem Sjalet tilligemed et af Hr. Zierlich forfærdiget Digt i denne Anledning. Loddet traf min kejtede Karoline, og tænk engang, saa kaster den tossede Tøs (hun brister i Graad) baade Sjal og Digt i Rendestenen. Dit vanartige Barn!

(Barnet græder.)

F r u e n. Naa paa den Maade ere vi da kvit; thi jeg maa til Gengæld sige Dem, at vor hele Aftensmad er bleven stjaalen, og at næsten alle mine Dilettanter have faaet Forfald; saa vi faa hverken Mad eller Koncert eller Bal.

A l l e. Aa!

B ö r n e n e. Sikke noget!

(De græder.)

F r u e n. Saa græd ikke, I Guds Unger, græd ikke! Nu skal I faa Kage. (Vil aabne Skabsdören.) Den er slaaet i Laas. Hvis jeg nu ingen Nögle har, saa kan jeg ikke engang skaffe jer Kage. (Søger.) Alting er ligesom forhekset i Dag. — Her er den, nu skal I se Löjer. (Aabner Skabet. Frøken Trumfmeier træder ud, holdende Törklædet for Ansigtet.) Hvad ser jeg!

B ö r n e n e. Frøken Trumfmeier!

F r u e n. Hvad gör De derinde?

F r ø k e n e n. O jeg er saa undselig! Jeg vil sige Dem Sandheden, mit Skobaand var gaaet op, og saa gik jeg ind i Skabet for at binde det, og saa kom der en og slog Dören i. Af Skamfuldhed turde jeg ikke raabe paa Hjælp.

B ö r n e n e. Kage, Fru Bittermandel!

F r u e n. Nu skal I faa den, I smaa Lam! (Gaar ind i Skabet og faar Zierlichs Kjole i Haanden.) Men hvad er det?

B ö r n e n e. Hr. Zierlichs Söndagskjole!

M a d a m R a r. Hvad gjorde De med den, min bedste Frøken?

Frøkenen. O, jeg har slet ikke set den!

Madammen. Det er meget ubehageligt for Dem, saaledes at findes indelukket med en Mandfolkekjole.

Fruen. I skal ikke tale derom, Börn!

Frøkenen. Jeg forgaar af Blusel.

Simon. Ei was! den Kjole kan min Seel ikke skade Deres gode Renommé.

Börnene. Kage, Fru Bittermandel!

Fruen. Naa nu skal jeg hente den. (Gaar ind i Skabet og kommer ud med Fadet, som er næsten tomt.) Hvad ser jeg? Ogsaa dette! Herre Gud, Frøken! Hvorfor har De spist den Kage?

Frøkenen (brister i Graad). Hvor kan De sige mig saadan noget i mit aabne Ansigt! Jeg har ikke set den, ikke tænkt paa den. Jeg ved ikke, hvem der har været i Færd med den.

Fruen. Nej, saadan Konfusion har jeg aldrig set Mage til. Der, Börn, har I Resten. (Börnene spiser Kagen.) Men hvor er Constance? Hvor er Hr. Zierlich? Hvor er Trine? Der maa jo dog nogen af dem vide Besked. (Raaber ved Kabinetsdören.) Constance, er du der? — Hvor Pokker kan hun være. Jeg vil hente min Hovednögle.

TREDIVTE SCENE.

De forrige, Constance. Straks efter Sigfrid.

Constance. Jeg vil spare Dem Ulejligheden, Tante.

Fruen. Hvad for noget! Hvorfor lukket inde? (Vil gaa ind i Kabinettet, men standses i Dören af Sigfrid.) Ah! (Hun er nær ved at falde i Besvimelse, Sigfrid griber hende og fører hende hen til en Stol.) Dette Slag var det værste.

Madammen. Min gode Fru Bittermandel, dette er et saare slet Eksempel for Börnene. Er der ikke bedre Orden i Deres Institut?

Fruen. Ak, min bedste Madam! Jeg ved hverken ud eller ind! (Til Constance.) Din uforskammede Tøs! Jeg har jo forbudt dig at se den forbandede Snedker. Du ved, jeg har bestemt dig for Hr. Zierlich, og saa . . .

Sigfrid. Hr. Zierlich har givet sit Samtykke. Vil De behage at læse. (Giver hende Papiret.) Der kan altsaa intet være i Vejen for Constances og min Forbindelse. Jeg er Snedker og sidder i en god Næring.

Fruen. Men jeg begriber ikke . . . . Dersom blot Hr. Zierlich var til Stede.

Frøkenen. O, ham kan De snart faa i Tale. Han ligger under Bordet..

Börnene. Under Bordet! (De løfter Bordtæppet op.) Hr. Zierlich under Bordet!

(Zierlich kryber ud, Börnene hujer og klapper i Hænderne.)

Madammen. Min gode Fru Bittermandel! Jeg maa tilstaa, det gaar besynderligt til i Deres Institut. Læreren under Bordet og i Skjorteærmer!

Zierlich. Lad mig faa min Kjole! (Trækker den paa, Börnene ler.)

Fruen. Det bliver min Død!

Madam Rar. Naa trøst Dem, vi faa vel Sammenhængen at vide.

Fruen. Hr. Zierlich, erkender De dette Dokuments Gyldighed?

Zierlich (med lang Trækken paa Ordene). Hm, ja . . .

Sigfrid (afsides til Zierlich). Dersom De ikke straks siger Ja, saa fortæller jeg Deres Eventyr i hele Skolens Nærværelse. Saa bliver De til Nar for Börnene, til Foragt for Forældrene, og Deres hele Løbebane er lukket for Dem.

Zierlich. Ja Frue, jeg vedkender mig Dokumentet.

Sigfrid. Nu, saa er der da intet i Vejen.

S i m o n. Hør, Frue, De kan unter diese Umstände min Seel ikke gere noget bedre end gifte de to med hinanden. Han var jo indelukket med hende po hendes Kammer.

F r u e n. Saa gift jer da, og jo för jo heller, for at jeg kan blive den Möje kvit at passe paa saadan et Pigebarn.

S i m o n. Her er min Seel passeret artige Ting i Dag. Jeg denker, vi vil nu alle sætte os ned og lade enhver plædere sin Sag, for at vi kan here, hvordan det er tilgaaet. Men jeg vil sige Dem noget, Frue! Lad De ferst sætte en Par Flasker Vin for os po Bordet.

F r u e n. Med Fornöjelse! men jeg er saa mat, at jeg knap kan rejse mig. Hvem vil tage et Par Flasker henne i Kurven?

M a d a m R a r. Det vil jeg göre, min gode Frue! (Aabner Laaget paa Kurven.) Nej, hvad er det?

F r u e n. Er maaske ogsaa Vinen stjaalen?

M a d a m R a r. Trine ligger og sover i Kurven.

(Adskillige løber derhen og ser ned i Kurven.)

F r u e n. Hvad for noget!

M a d a m R a r (raaber). Trine da! — Hun sover som en Sten. Vil De bare se!

(Madam Rar og de omstaaende trækker Kurven ud paa Gulvet og vender den halvt om, saa at man ser Trine ligge i den. Ved denne Bevægelse falder Hans baglæns om, og de vaagner begge to op.)

T r i n e. Hvad var det?

H a n s. Hvad var det?

M a d a m R a r. Nej, nu gaar det for vidt.

(Synker ned paa en Stol.)

F r u e n. Aa Gud hjælpe mig!

(Trine, som halv er trillet ud af Kurven, rejser sig og staar ud; Hans rejser sig ligeledes.)

M a d a m R a r. Nej, nu bliver det alt for galt, Fru Bittermandel! De har med Haand og Mund lovet

mig, at Hans Mortensen aldrig mere skulde komme her, og nu ligger han der og sover ved Siden af min Trine.

F r u e n. Det sidste var det værste.

T e n n e m a n n. Kors bevars! Dette her er mycket oanstændigt.

T r i n e (gnider sine Öjne). O, det er da forskrækkeligt! er det allerede höj lys Dag! Vi have sovet fra hele Ballet.

M a d a m R a r. Jeg tager Trine ud af Institutet.

M a d a m m e n. Og jeg Karoline.

F o r æ l d r e n e (imellem hverandre). Og jeg Marie, Lise, Sofie, Kristiane, Rikke.

S i g f r i d. O nej for alting! forhast Dem ikke, ihvad De saa gör! Om der ogsaa — hvad jeg ikke tvivler paa — findes mangt et Institut, hvori der hersker en strengere Orden end i dette, saa maa De dog betænke, at ogsaa her var det kun tilfældige Aarsager, som frembragte den hele Konfusion, og fremfor alt ikke glemme, at den förste April tillader en munter og lystig Spøg, hvis Hensigt ingenlunde var at saare nogen enkelt. De har set, mine Herrer og Damer, hvad Huset formaar. Jeg raader Dem til at gaa hjem, spise til Aften, sove og i Morgen betænke, hvad De vil foretage med Deres Börn. Imidlertid har Fru Bittermandel den Ære at indbyde Dem til mit Bryllup, hvis Datum nærmere skal blive Dem tilkendegivet. Vi vil da stræbe ved god Beværtning, Koncert og Bal at oprette, hvad som i Dag er blevet forsömt.

M a d a m m e n. Til den Tid kan Sjalet blive vasket og törret.

Z i e r l i c h. Mit Digt ikke at forglemme!

A l l e. Godt! Det er et Ord.

Slutningssang.

Mel.: Du Puys Fastelavnsvise: Sorgen og Glæden følges ad.

Sigfrid.

1. Skæbnen har haft os lidt til Nar.
Gik det ej her, som tidt det plejer?
Hvo kun sit Maal for Öje har,
stadig, men blind derom sig drejer.
Livet selv, under Graad og Smil,
Ligner en flygtig, kort April.

Kor. Livet etc.

Constance.

2. Her i vor Skole prøved vi,
hvad man i Livets Skole vover:
meget man opnaa kan deri,
sjælden dog det, som Skolen lover.
Kort er Livet, men Kunsten lang,
Livet er selv en Skolegang.

Kor. Kort etc.

Zierlich.

3. Amor i Dag sit Abespil
driver med mig, det kan jeg tænke.
Men jeg paa ham mig hævne vil,
tager en rig og gammel Enke.
Der behøver man ej hans Pil,
narrer ham selv til sidst April.

Kor. Der etc.

Frøkenen.

4. Da jeg var Barn, jeg ønskte tidt:
Gid jeg var stor og fri for Skolen!
Skolen jeg blev dog aldrig kvit;
lidet kun hjalp mig Silkekjolen.
Rundt man tradsker den Dag saa lang;
hele det Liv er Skolegang.

Kor. Rundt etc.

Fruen.

5. Dem, hvis Geburtsdag Skuddag var,
tidt jeg beklaget har, de Stakler,
slem er den Dag i Februar,
tænder kun faa Geburtsdagsfakler.
Værre rammer dog Skæbnens Pil
alle, som fødtes i April.

Kor. Værre etc.

Hans.

6. Mangen en Lærdom gaar kaput;
ol men dog ej den Aandsbespisning,
som jeg i Fruens Institut
fik ved den indbyrdes Undervisning.
Bli'er man gammel og stor og lang,
glemmes dog ej den Skolegang.

Kor. Bli'er etc.

Trine (til Publikum) *).

7. Livet er kort, og Kunsten lang.
Men naar man er i Barndoms Dage,
kan det ved flittig Skolegang
lykkes engang Dem at behage,
Hvis mig lönner et Bifaldssmil.
narredes jeg dog ej April.

Kor. Hvis etc.

---

*) Forandret Slutnings-Kuplet.

Trine.

Vejen er lang til Kunstens Hjem;
Livet det har saa flygtig Mine:
nylig som Barn jeg stod for Dem,
snart er jeg alt for stor til Trine.
Gid min Maj fortjene det Smil,
hvormed De lönned min April!

Kor. Ja gid Maj fortjene det Smil,
hvormed De lönnet har April!

ANMÆRKNINGER OG ORDFORKLARINGER

Side 4. (Noten) Karakteristik = særtegnende Skildring. — Lokalforhold = Forhold, knyttede til et bestemt Sted. — Situation her = Livsforhold (egl. Beliggenhed). — Effekt = særlig stærk Virkning; Effektreplikker altsaa saadanne Meningstilkendegivelser, der er beregnede paa at göre stærk Indvirkning paa Tilhørerne. — Strofe = en afsluttet Samling Verslinier (kaldes nu ofte ligefrem Vers, der oprindelig kun betød den enkelte Linie). — Pointe (fr. egl. Spids) = tilspidset eller spydig Udformning af en Tanke. — Dialog = Samtale. — parodisk = vrængende.

S. 5. (Noten) Motiv = Bevæggrund, her: Udgangspunkt.

S. 6. resolut = fast besluttet. — (Noten) Energi = Kraftudfoldelse.

S. 7. Genre (fr. udt.: Sjanger) = Art.

S. 8. Original, egl.: oprindelig, noget for sig selv, der ikke har ladet sig paavirke af andre; svarer til det danske Ord sær, der ogsaa egentlig betegner noget for sig selv; derved faar Ordet (som her) Betydningen: Særling, afstikkende Person. — kopiere = efterligne. — Parodi = Vrængespil (omtrent det samme som Karikatur s. ndf.).

S. 9. agere = forestille, spille Komedie. — Axelstad brugtes hyppigt paa den Tid af Digterne som Betegnelse for Axels (ɔ: Biskop Absalons) Stad København. — Fataliteter, egl. skæbnesvangre Begivenheder, Ubehageligheder. — satirisk = digterisk spottende. — Humbug = Forlorenhed. — Sæson = Teateraar (1. Sept.—31. Maj). — Intrige = Forvikling, i Regelen en med Vilje fremkaldt Forvikling, saaledes f. E. den indviklede Gang af Handlingen i en Komedie. — allarmeret = opskræmt.

S. 10. Karikatur = Forvrængning. — Opposition = Modstand, her Samlingen af Modstandere. — Surrogat = hvad man tager til Takke med i Mangel af bedre, f. E.

Cikorie for Kaffe. — P e r i o d e = Tidsafsnit. — F a r c e (fr., egl. Fyld; jfr. Kødfars) = et meget let og kaad lille, som oftest kun enakts, Lystspil. — l o k a l = stedkendt, stedfortrolig. — s a a h o l b e r g s k, s o m J ø r g e n H a t t e m a g e r k a n v æ r e K o n g S a l o m o n s k. Hermed betegner Heiberg sig selv beskedent som en Undermaaler i Sammenligning med den aandelige Stormand Holberg. Han benytter her en gammel dansk ordsproglignende Vending (optegnet af O. Lade i »Fraser«, i Haandskrift paa Universitetsbiblioteket), der for Resten allerede er benyttet af Holberg: »Der er Forskel paa Kong Salomon og Jörgen Hattemager«, ɔ: der er stor Forskel paa Mennesker, paa berömte Stormænd, som alle kender, og Smaafolk, som ingen kender. For at kunne benytte denne bekendte Talemaade med mere slaaende Virkning som Navn for sin Vaudeville, har Holberg ladet den fattige jødiske Marskandiser fra Hamborg, der forveksles med den verdensberömte Rigmand Rotschild, hedde Salomon til Fornavn, og lige over for ham stillet en Hattemager Wadt fra Korsør med Fornavn Jörgen. I selve Slutningslinierne af Vaudevillen har han allerede anvendt Ordene paa lignende Maade som i det heranførte Brudstykke, men der sammenlignet ikke Holberg og sig selv men Operaen med Kong Salomon og den nye hidtil ukendte Digtart Vaudevillen med Jörgen Hattemager:

»Oper i Musernes Tempel
lad som Salomon staa,
Jörgen er for Eksempel
Vaudevillen, I saa.«

S. 11. U n d e r v i s n i n g s m e t o d e n = Fremgangsmaaden ved Undervisningen. — ø k o n o m i s k S t i l l i n g = Formuesforhold. — R e c e n s e n t = Nyhedsanmelder og -bedömmer. — K r i t i k e r = Bedömmer, Smagsdommer. — t r i v i e l = hverdagsagtigt, smaatskaaret.

S. 12. æ s t e t i s k = til Kunst henhørende. — O p e r e t t e (Formindskelsesnavn af Opera) = en lille Opera, lettere Syngestykke, hvor Musikken vel er det væsentligste, men störste Delen af Samtalerne dog er paa Prosa. — K o m p o s i t i o n = Sammensætning, Ordning, navnlig om Udarbejdelsen af Musik. — s y m p a t e t i s k = samfølende.

S. 13. P r o f i t = Fordel. — n a i v = umiddelbar, uden Kunstleri.

S. 14. p r æ s t e r e = yde. — R e i t z e l, bekendt Forlægger, hos hvem næsten alle dalevende danske Digtere lod deres Værker udkomme. Det reitzelske Forlag er senere blevet sammensmeltet med det gyldendalske.

S. 15. f i k s e r e, her = holde for Nar. — T o p p e r, en

egen Slags vajende Kvaster, der brugtes af kongelige og fornemme Personer til at smykke Hestene for deres fineste Vogn med.

S. 16. sad efter, nu: sad over. — Sekser, dengang den daarligste Karakter; man regnede omvendt af nu. — Pli (fr.; egl. Fold) = Velopdragenhed.

S. 17. saagar (tysk) her = endskönt; hyppigst = oven i Købet; i simplere Talesprog undertiden forkortet til gar. — Sonetto, italiensk Benævnelse paa et lyrisk Digt bygget som nærværende i 4 + 4 + 3 + 3 Verslinier, hvis Rimslyngning dog helst bör være: abba, abba, cdc, dcd. — Stadthagen, Indehaver af et dengang meget benyttet kobenhavnsk Lejebibliotek i Klædeboderne (Skindergade).

S. 20. Avantufier (udt.: Avangtyrié) = Eventyrer, omstrejfende Person uden fast Beskæftigelse.

S. 21. Skrivertöj, dengang almindeligt; ligesaa Skriverbord, Skriverbog o. s. v.

S. 22. Geburtsdag. »Fødselsdag« er et gammelt dansk Ord, der imidlertid i Tidens Løb, især i daglig Tale, blev stærkt fortrængt af det tyske »Geburtsdag«; endnu 1833 skrev Molbech i Fortalen til sin Ordbog, at det, selv i dannede Kredse, hørte til de störste Sjældenheder at høre en Dansk sige »Fødselsdag«. Först i Halvtredserne begyndte det danske Ord at trænge igennem. — Liderlig brugtes i ældre Tid i en mere udvidet Betydning end nu: at gaa liderlig i Klæder, en liderlig Forretning, her: den simple Dreng. — engagere (fr. af gage = Lön), egl. antage i Tjeneste for Lön; her = byde op til Dans. — Ræsonnement, egl. Fornuftslutning, her = Indvendinger, næsvis Snak. — impertinent = uforskammet, næsvis.

S. 23. celebrere = festligholde. — Overalt = overhovedet; var allerede dengang forældet. — Borchorst. C. J. Borchorst, f. 1800, kgl. Syngemester, Lærer i Sang, † 1844. Ved hans Død helligede Heiberg ham et smukt Mindedigt.

S. 24. Tröje-Dus = Lykketræf; af det franske »trois et deux«, tre og to, Udtryk hentet fra Terningespil. — galant = udsøgt høflig. — Poeterderude. Ingemann og Chr. Wilster var ansatte ved Soro Akademi, og Bredahl boede i Nærheden af Sorø. — Horisont = Synskreds (egl. dens Grænse). — Floras Gaver. Flora var hos Romerne Blomsternes og Vaarens Gudinde. — Tribut = Gave, man er pligtig at yde.

S. 25. Muse = Beskytterinde af Kunst.

S. 26. krepere = dø.

S. 28. Ich kenn . . . jeg kender en Pige, yndig og fin. — »Der er i Himlen« — »Heri siger hun, at hun intet

har lært i Skolen, men alt, hvad hun ved, skylder hun en Genius i Himlen« (Heiberg). [G e n i u s = Aand, særlig Skytsaand.]

S. 30. r æ s o n n e r e, her = komme stikkende med sine Meninger. — g r a t u l e r e = lykønske.

S. 31. v æ r e v e d M u f f e n = være godt forsynet med Penge. I ældre Tid havde man ofte i Muffen anbragt en lille Lomme, saa man nemt kunde faa fat i sine Penge. Dengang gik ogsaa ofte Mænd med Muffe. — P r e s e n t = Gave.

S. 32. S t ö v l e r p a a B e n e n e. Datidens Damer gik i Almindelighed med Sko. m e g e t o p s t æ n k e t, et lille malende Træk for at antyde, hvordan Frøkenen har fartet omkring i Byen. I Modsætning til t i l s t æ n k e t, som den adstadigste Fodgænger kan blive, f. E. af en forbikørende Vogn, betegner o p s t æ n k e t, at Stænkene skyldes vedkommendes egne Fødder, og desto rigeligere (»meget«), jo hurtigere man bevæger Benene.

S. 34. p a s s e r e = tildrage sig. — L u l u, Opera af Kuhlau (Tekst af Güntelberg).

S. 35. P e d e r M a d s e n s G a n g, en meget snæver, smudsig og ilde berygtet Gade, der forbandt Østergade med Grønnegade, omtrent hvor nu Ny Østergade ligger. — P e r G a n t e. Gante, gl. Dansk: Nar, Tosse. Den, der tror at gaa en Genvej, men i Virkeligheden gaar en Omvej, siges »at gaa Per Gantes Vej« (jfr. Holberg: De usynlige, 1. Akt 1. Scene). — K u r s, egl. Løb, her Omvandring.

S. 36. J e g h ø r t e d e t p a a K r i s t i a n s h a v n o. s. v. Det er ikke usandsynligt, at Heiberg, som gennem sin Moder var beslægtet med den buntzenske Familie, der — ligesom Moderen — boede paa Kristianshavn, her tillige anbringer en privat, kun for faa forstaaelig, Spøg. (Jfr. Heibergs Börnevaudeviller.) — K n a l d o g F a l d = uovervejet, som det bedst kan falde sig.

S. 37. T e v a n d, dengang, ogsaa i dannet Tale, almindeligt for Te. — K v a r t k o r d i u m = Firstemmig Sang for Mandsstemmer. Mandskvartetter bragtes første Gang her til Landet 1819 ved et tysk Selskab »Quartchordium«. Øjeblikkelig stiftedes nu en dansk Kvartet af Kunstnere ved det kgl. Teater (deriblandt C. N. Rosenkilde); den optraadte allerede første Gang d. 28. April 1819. Saa tog Studenterne fat, idet A. P. Berggreen, der blev Student 1819, stiftede Regensens Sangkor. Efterhaanden blev det en ren Modesag at synge Kvartetter. — D e f ø r s t e P r y g l . . . en i sin Tid bekendt Sang af Chr. Wilster, Melodi af H. E. Krøyer. — L o v, her = Lovprisning.

S. 38. E n K v a r k. Kvark betyder paa Tysk: Snavs, Skidt. — D u e t = Sang af to, altsaa her galt brugt om en Sang af fire (Kvartet).

S. 39. Medoc = Rodvin fra Halvøen Medoc i Sydfrankrig. — Fesperkost (af lat. vesper = Aften) = Aftensmad. — faslig, Svensk: Pokkers.

S. 40. Konditor Papageno. 1802 nedsatte den første Svejtserkonditor sig i København.

S. 44. Ditanti palpiti, ditante pene = »efter saa mange Lidelser, saa megen Sorg«; meget yndet Arie (ɔ: Enkeltsang) af Rossinis Opera »Tancredo«. — Gid du var min etc., tre af Samtiden meget yndede Arier: Da du var min . . . Smilende Haab . . . (Mel. af Bay) og »Tilgiv, ærværdige Hr. Eremit, om jeg forstyrrer din Ro«, i hvilken sidste Ordene »Luk op for den lille Pedro« forekommer. — Studiosusser chirurgiæ var Barbersvende, der studerede for at kunne tage Eksamen ved Kirurgisk Akademi og faa Tilladelse til at virke som Læger (Kirurger). Den mediko-kirurgiske Eksamen for lægevidenskabelige Studenter blev først oprettet 1838.

S. 42. Coiffure (udt.: Koaffyre) = Haarsæt. — Olc Colonne, folkelig Misforstaaelse af Eau de Cologne, vellugtende Vand fra Byen Köln, fransk: Cologne. — transportere = overføre.

S. 43. intrigant = snedig. — praktisere sig ind= skaffe sig ind, bore sig ind.

S. 44. Borsdorffer-Æbler, fordrejet Form af Portsdorff, efter et Kloster Porta i Sachsen, en særlig fin Art Spiseæbler. — Kommers her = utilbørligt Samkvem.

S. 46. At spise, drikke . . . Denne i Lærebogstone forfattede Remse findes ikke i den dengang brugte Lærebog (Balles). I en anden, dengang meget brugt Lærebog (Krog Meyers) hedder det herom: »Det er Pligt at sörge 1) for Vedligeholdelsen af Legemets Organer og Kræfter og deres uhindrede Virksomhed (Sundhed) — som tillige er Betingelse for Legemets længere Varighed og behageligere Nydelse — ved Opmærksomhed paa det for Sundheden skadelige, Anvendelse af erkendte Sundhedsmidler, fornemmelig Drifternes og Afekternes [Lidenskabernes] vise Beherskelse, samt i Sygdom for deres Helbredelse ved kyndiges Hjælp; 2) for Legemets Hærdelse og Uddannelse i Haarførhed og Udholdenhed, Styrke og Behændighed, Anstand og Ynde. I begge Henseender er fornuftig Omhu for Klædedragten nødvendig, hvis Overdrivelse røber Smaahedsaand, ligesom dens Tilsidesættelse Ringeagt for sig selv og andre.« — perfekt = til Fuldkommenhed. — Hallagers Læsebog: en dengang meget benyttet Skolebog. — Laissez la vanité = »lad Forfængeligheden fare!« — Donnez moi . . . »giv mig et Bevis (eller Mærke).« — Marchez vous . . . »Gaar De nogen Sinde ud at spadsere?« (Dette er, som i det hele de franske Replikker, fuldt af Fejl.) — Allons . . . »Naa, Mod, min lille Frøken!«

— Oui comça: »ja netop«. — Combien: »Hvor gammel er De?« — Il est . . . »Det er snart Sommer. Vil De tage med Skolen i Dyrehaven?«

S. 47. Ofântlig (svensk) = overordentlig. — Accent = Tonefald, Udtale. — Fransyskan (svensk) = det franske Sprog. — Wann sollen . . . »Hvornaar skal De konfirmeres?« (Hr. Zierlichs Tysk kan sættes ved Siden af Frk. Trumfmeiers Fransk.) — Sechzig = tres, som hun forveksler med sechszehn, 16. — Morskabsteatret paa Vesterbro: et nu ikke længer eksisterende Teater, paa hvilket der dengang spilledes Pantomimer i Sommertiden. (Casorti; Familien Price.) — In diesen . . . en af de dybestliggende Basarier af Mozarts Opera »Tryllefløjten«, altsaa et højst tankelost Valg af Sang for et tolvaars Pigebarn.

S. 48. præludere = udføre Forspillet eller Indledningen til et Musikstykke. — Andem . . = den skönneste Foraarsmorgen. — Roulade = rullende Toneløb. — Fidéle berger (fransk, udt.: fidæhl bersjeh) = trofaste Hyrde. — Violin. Her tænkes paa en »Stokfiol«, en meget lille Violin, som man kan føre med sig i Lommen. — Enrhumerat (fransk; udt.: angrymerat) = forkølet. — Progresser = Fremskridt. — Allons . . . = »Naa, paa Plads!« — Pas de deux = Dans af to Personer. — Seigneur (fransk; udt.: Sænjör) = Storherre.

S. 49. Attendez = »vent!« — Solo = Enedans (eller Enesang). — figurere = optræde som Teaterfigur. — Ensemble (fransk; udt.: Angsangbel) = Helhed. — Eh bien: . . . = »Naa, begynd!« — Cendrillon (»Askepot«): et meget yndet Syngestykke af Etienne, Musik af N. Isouard. A quoi . . . = »Hvad nytter Rigdom til?« — En avant deux, en arriere (fransk; udt.: an avang døs, an arriær) = »To Skridt frem, tilbage!« — Rak (svensk) = lige i Vejret! — Légère (fransk; udt.: lesjær) = let. — Queu de chat (fransk; udt.: Kø dø sja), egentlig = »Kattehale«, en Bevægelse i Dansen. — Animér . . . = »Mere Liv i Bevægelserne!« — Avec grace = »Med Yndel!« — Ça, ça = »Naa, naa!« — à sa place = paa sin Plads. — Pirouette = hurtig Omdrejning paa Taaspidsen.

S. 50. satisfaite = tilfredsstillet. — flatteret = smigret.

S. 51. informere = undervise. — Industrien = et af de Industrimagasiner, som »Selskabet for indenlandsk Kunstflid« havde bragt i Gang.

S. 53. Su l' aria (italiensk) = paa Melodien: »Hvilken blid lille Vestenvind«, af Figaros Bryllup, Opera af Mozart.

S. 58. Lekture (fr.; udt.: Lektyre) = Læsning. — Nissebuk. En Omdannelse af nis puk, Isl.: puki (ond Aand), gl. D.: puge. Jvf. det engelske puck (Shakespeares Skærsommernatsdröm).

S. 59. Artig Confusion = nydelig Forvirring. — Rival = Medbejler.

S. 60. Constance. Constant = standhaftig. — Dragedukken, Lystspil af Enevold Falsen, Musik af Kunzen.

S. 62. Det skal koste hende hendes tre Mark. »Sigter en den anden for nogen uærlig Sag til Tinge, for Dom, eller i nogen anden ærlig og ædrue Forsamling og skielder hannem for Lögner, Skelm, Tyv . . . og det ikke kand bevisis hannem over, da bör den det sagt haver at være een Lögner, og bøde sine tre Mark«. (Danske Lov, 6—21—2). — Banko betegner en — i Modsætning til den i tidligere Tider hyppigt forandrede gangbare Mont — uforanderlig Regningsenhed, saa at en Mark Banko i Reglen betegner en större Værdi end en gangbar Mark. — taksere = værdsætte.

S. 63. Entrée her = Adgang (egl.: Indgang). — Kanalje (fr.) = Slubbert. — Moralitet = Sædelighed. — Rejse [i Orig.: Mine Rejser] igennem o. s. v. er naturligvis ingen Rejsebeskrivelse, men en Roverroman i fire Bind af den i sin Tid ogsaa her meget læste C. H. Spiesz (der bl. a. ogsaa skrev »Kunigunde, dobbelt Mordbrænderinde af Skinsyge«).

S. 64. War's vielleicht . . . = »Var det maaske Klokken eet?« »Die Wiener in Berlin« se Indledn. S. 5. — Artig, i den ældre Betydning: heldig, ypperlig.

S. 65. Vers 2. Hans maa have gaaet i en mindre Skole, der var indrettet i en privat Lejlighed, saa der fra et af Værelserne var Udsigt, f. Eks. til Kokkenet. — jaloux (udt.: sjalu) = skinsyg.

S. 67. moralisere = holde Formaningstale. — Du Puy, f. i Schweiz 1772, en Tid lang Syngemester ved Det kongelige Teater; forvist fra Danmark 1809, † 1822. Mest bekendt som Komponist af den muntre Operette »Ungdom og Galskab«.

S. 69. blameret = beskæmmet. — Fabel (lat., egl.: Fortælling; noget alle snakker om. — Pasquil = Smædeskrift. — En Nytaarsgave for i Aar: Gefion. Nytaarsgave for 1826, udgivet af Elise Beyer (jfr. Indl. S. 9). — Et Deklamatorium = en Aftenunderholdning. — Aktor = Skuespiller. — kopiere = efterligne. — respektabel = agtværdig.

S. 72. Gravitet = Værdighed. soret = svoret.

S. 74. Courage = godt Mod.

S. 76. Pretension = Fordring. — Sterben (s) (tysk) = at dø. — Kalvekryds, egl. Kalvekrøs, en dengang almindelig brugt Bryststrimmel paa en Mandskrave, saaledes kaldet fordi den lignede Krøset (en Dobbelthinde i Underlivet) paa en Kalv.

S. 77. omlidt brugtes tidligere ogsaa om noget fortidigt, ikke som nu udelukkende om det fremtidige.

S. 78. Komplot = Sammensværgelse. — spille (tysk: spielen) = lege. — Dilettant = en Kunstner, der spiller for sin Fornöjelses Skyld.

S. 79. miserabel = elendig. — Kinder (tysk) = Börn.

S. 80. Invitation = Indbydelse. — Konfusion = Forvirrethed.

S. 81. Malhør! (fransk) = Uheld. — ja det er... Jvf. Gedske Klokkers i »Barselstuen«: »Hvad havde ikke Fanden at bestille«.

S. 83. Renommé = Rygte.

S. 85. plædere = tale sin Sag for Retten.

S. 88. Ved »Den indbyrdes Undervisning« benyttes de flinkere Elever som Lærere for Begyndere. Den bekendte Major J. Abrahamson var meget virksom for at faa den indført herhjemme og vandt Frederik den Sjette for den. Der stredes meget i Pressen for og imod den. — Kuplet = et Vers i et Syngestykke. — Den forandrede Slutningskuplet blev digtet i Anledning af Fru Heibergs sidste Optræden i Trines Rolle 30. Nov. 1827. (»Trines Rolle hører til dem, som ikke fordrer Kunst, men kun en lykkelig Natur«; Heiberg).